

ДЕПУТАТТАР

ЕЛ АРАЛАП ЖҮР

**ПАРЛАМЕНТ
ДЕПУТАТТАРЫ
ЕЛДІ МЕКЕНДЕРДІ
АРАЛАП, ХАЛЫҚПЕН
ЖҮЗДЕСІП,
ШАРУАШЫЛЫҚТАР
МЕН МӘДЕНИ
ОШАҚТАРДЫҢ
ЖҰМЫСЫМЕН
ТАНЫСТЫ.**

Жетісу өңіріне жұмыс сапарымен келген халық қалаулыларын Алматы облысының әкімі Амандық Баталов Алакөл ауданындағы ауылшаруашылық нысандарының тыныс-тіршілігімен таныстырды. Мәселен, депутаттар «Zhersu» инвестициялық-өндірістік корпорациясының аграрлық объектілерінің жұмысымен танысты. Белгілі меценат Бауыржан Оспанов Арқарлы ауылдық округі аумағындағы «Алакөл Асыл жылқысы» ЖШС-ның жылқы фермасындағы «қамбар» атты тұқымының асылдандырылған жүйеде жұмыс атқарып жатқанын, бүгінде мұнда 10 мың бас жылқы, Ресейдің Алтай, Барнауыл, еліміздің Маңғыстау, Қарағанды, Шығыс Қазақстан өңірлерінен

әкелінгенін тілге тиек етті. Бауыржан Кеңесбекұлы болашақта жылқы басын 20 мың басқа жеткізуді көздеп отырғанын айтты. Ет пен сүт бағытын өркендетуге арналған шаруашылықта мал бағу JPS-тің көмегімен жүзеге асырылғанын, мұнда қызмет жасайтын 56 адамға барлық жағдай жасалғанын, оларға жатақхана, арнайы тұрғын үйлер және кинотеатр мен кітапхана жұмыс істеп тұр. Шаруашылықтың сансалалы түрімен айналысып жатқан «Zhersu» инвестициялық-өндірістік корпорациясы бақылау кеңесінің

шаруашылығының осындай іргелі нысандарының өңірдің ет өндірісін, экспорттық мүмкіндіктерін ұлғайтуға, әрі ғылыми-әдістемелік орталық ретінде көрсетуге болады. Біз ірі бизнесмендердің көмегімен осындай өте пайдалы жобаларды жүзеге асыру арқылы, өңірге инвестиция тарту жұмыстарын жандандыратын боламыз», – деді.

Жетісу өңіріндегі депутаттардың іссапарының тағы бір саласы Талдықорған қаласындағы «Jetisy Hub» IT орталығында жалғасты. Мұнда сенат депутаты Ләззат Сүлеймен балалардың қолымен жасалған жобалармен танысып, «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасы аясында атқарылып жатқан жас толқындардың жұмыстарына ризашылығын

төрағасы Бауыржан Оспанов төрт түліктің басы «ойсылқара» тұқымын да өсіруді қолға алғанын айтты.

Бұдан кейін «Бұдыр» ауылына орналасқан, «Қайыңды» ЖШС-нің мал бордақылау алаңы мен ет өңдеу зауытына ат басын бұрған қонақтар, мал бордақылау алаңындағы 5 мың бас ірі қара жұмысына қанықты. Мұнда Герефорд және Ангус тұқымды 4 жарым мың бас сиыр бар. Ет өңдеу зауыты іске қосылғалы 500 бас ірі қара сойылған. Зауыт күніне 60 басқа дейін мал сойса, шұжық цехында тәулігіне 6 тоннаға дейін дайын өнім өндірілетінін көрді.

Халық қалаулыларына облыс басшысы Амандық Ғаббасұлы: «Мал

білдірді. Одан кейін Жетісу саңлағы Бикен Римова атындағы облыстық театрда болып, соңғы үлгіде салынған ғимаратты аралап көріп, актерлермен жүздесті. Сондай-ақ, облыс орталығындағы «Достық үйінде» болып, ынтымағы жарасқан ұлт өкілдерінің игі істерімен танысты. Алматы облыстық Қазақстан Халқы Ассамблеясы төрағасының орынбасары Ғабит Тұрсынбай депутаттарға «Белсенді өмір сүру орталығы», «Облыстық орыс орталығы» қоғамдық бірлестігі, «Тіл оқыту және медиация орталығының» атқарған жұмыстары туралы баян етті.

ӘЛЕУМЕТ

АЙМАҚҚА ВИЦЕ-МИНИСТР КЕЛДІ

ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау вице-министрі Ерлан ӘУКЕНОВ жұмыс сапарымен Алматы облысының орталығына келді.

Жұмыс тобын облыс әкімінің орынбасары Батыржан Байжұманов қарсы алып, өңір тұрғындарына атаулы әлеуметтік көмек тағайындаудың жаңа тетіктерін, «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасындағы жаңашылдықтарды түсіндірді. Министр орынбасары жұмысын халыққа қызмет көрсету орталығынан бастап, Талдықорған қалалық жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінде болды. Мұнда атаулы әлеуметтік көмек тағайындау үшін құжаттар қабылдау, нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың «Еңбек» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру мақсатында атқарылған жұмыстармен танысты.

Өз сөзінде Ерлан Мұратұлы әлеуметтік көмек тағайындау үшін отбасының әрбір мүшесіне жан басына шаққандағы орташа табысы ең төменгі күнкөріс деңгейінің 70 пайызынан кем болуы тиіс екенін айтты. Сонымен қатар, отбасының барлық мүшесі

үшін АӨК мөлшері жан басына шаққандағы табыс пен кедейлік шегінің арасындағы айырмашылық ретінде айқындалатынын, АӨК ашықтығын қамтамасыз ету үшін тоқсан сайын тағайындалып, отбасының материалдық жағдайына тексеру жүргізу мерзімі 3 күннен 7 күнге дейін ұлғайтылатынын да тілге тиек етті.

«Біз жұмыстық тәжірибемізге сараптама жасай отырып, халықтың еңбек етуге құлқы жоқтығын анықтадық. Ащы болса да мұндай шындықты айтуға тиіспіз. Жұмысқа ниеті жоқ адам кез келген сылтау табады. «Қолы қимылдағанның аузы да қимылдайды» дегеннен нәтиже шығаратындар тым аз. Мемлекет бұл көмекті 3 немесе 5, ары кетсе, 10 жыл берер, алайда мемлекет көмек береді деп алақан жайып отырмай, еңбекке араласу керек. Халықты еңбек етуге тәрбиелеу – бәріміздің ортақ міндетіміз. Егер отбасындағы ата-ана жұмыс істемесе, шамамен 15-20 жылдан

кейін осындай тәрбиені көріп өскен бала да дәл осы жолды таңдайтыны анық. Мәселен, ел басына қиын күн туған шақта азаматтарын соғысқа аттандырып, аналар ауыр жұмыс істей жүріп, 5-6 баланы адал еңбекпен жеткізді. Еңбек етудің жолын көріп, түсінген сол батыр аналарымыздың балалары бүгінде мықты кәсіпкер, мықты ғалым. Міне, біз қазіргі қоғамға баланы еңбекке тәрбиелеудің жолын көрсетуіміз керек», – деді министр орынбасары.

Жұмыс барысында көпбалалы

және аз қамтылған отбасыларға арналған әлеуметтік «Жанұя» орталығының жұмысымен танысқан Ерлан Әукенов мұндай орталықтың жұмысын үздіксіз атқару қажеттігін айтты. Мұнда келген аналарға түрлі тақырыпта семинар-тренинг өткізуді де қолға алу керек деді. Сондай-ақ, іскер әйелдердің баласымен үйде отырған аналарды жігерлендіруді ұмытпау керек екендігін еске салды.

Мұнан кейін вице-министр облыстық әкімдікте өңірдің қалаларымен, аудандарымен

жаңа форматтағы АӨК тағайындау және табысы аз отбасылардың балаларына кепілдендірілген әлеуметтік топтамалармен қамтамасыз ету мәселелері бойынша селекторлық семинар-кеңес өткізіп, атаулы әлеуметтік көмек тағайындауға үміткер отбасылардың материалдық жағдайына тексеру жүргізу кезінде учаскелік комиссиялардың жұмысын қалай құру керектігін егжей-тегжейлі түсіндірді.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ЭКОНОМИКА

21 ЖАСҚА ДЕЙІНГІЛЕРГЕ

БҰЛ ТУРАЛЫ
ПАРЛАМЕНТ
МӘЖІЛІСІНІҢ
ДЕПУТАТЫ
НҰРЖАН
ӘЛТАЕВ ЖАС-
ТАРМЕН
КЕЗДЕСУІНДЕ
АЙТТЫ.

НЕСИЕ БЕРІЛМЕЙДІ

Оның айтуынша, елдің бір топ белсенді жасы өзіне осындай ұсыныс-тілекпен шыққан. Олардың пікірінше, қазір банктерден, түрлі несие беруші ұйымдардан қарыз алып, өтей алмай жүрген жастар көп. Депутат мұндай қадамның болашақта жаңа әлеуметтік мәселеге айналуына алаңдаулы. Мұндай жағдайға бірнеше себепті алға тартты. Халықтың әл - ауқатының төмендеуі, жастардың қаржылық сауаттылығының болмауы және несие серіктестіктерінің жоғары өсіммен қарыз таратуынан деп есептейді.

– 21 жасқа дейінгі жастардың көбі студенттер. Ал несиені студенттер тұрмақ жұмысы бар адамдардың өзі әрең қайтарып жүргенде бұл тіпті ақылға сыймайтын жағдай. Осыдан кейін қарызын қайтара алмаған жастар амалсыз ұрлық, қарақшылық сияқты қылмыстарға барады. Мұны тоқтату керек, – дейді депутат.

Ал мәжілісменнің пікірі қазірдің өзінде көптеген жастан қолдау табауда. Халық қалаулысының әлеуметтік желідегі парақшасында жастар мұны депутаттан өкімет және мәжіліс отырыстарында ұсыныс ретінде жолдауға кеңес білдірген. 2020 жылдың қаңтарынан «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қаржы нарығы, микроқаржылық қызмет пен салық салуды реттеу және дамыту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу» туралы заң күшіне енді. Онда кірісі күнкөріс деңгейінен төмен қазақстандықтарға кепілсіз несие берілмейді деп көрсетілген. Ал, 2020 жылы ең төменгі күнкөріс деңгейі 31 183 теңге мөлшерінде бекітілген.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

2019 жылдың 31 желтоқсанында ҚР Премьер-Министрінің №1048 қаулысымен Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 28 қазандағы «Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің мәселелері туралы» №1120 қаулысына өзгерістер енгізілді.

ӨЗГЕРІСТЕР ЕНГІЗІЛДІ

ҚҰЛАҚҚАҒЫС

Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Алматы облысы Әділет департаментінде қайта ұйымдастырылатын аумақтық органдар:

1. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Алматы облысының Әділет департаменті Алакөл ауданының әділет басқармасы және Сарқан ауданының әділет басқармасы Ақсу ауданының әділет басқармасына қосу жолымен қайта ұйымдастырылып, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі Алматы облысының әділет департаменті Ақсу ауданаралық әділет басқармасы болып аталды. (Барлық талап Алматы облысы, Ақсу ауданы, Жансүгіров ауылы, Қабанбай батыр көшесі, 20 үй мекен жайы бойынша қабылданатын болады).

2. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Алматы облысының Әділет департаменті Кербұлақ ауданының әділет басқармасы, Балқаш ауданының әділет басқармасы және Іле ауданының әділет басқармасы Қапшағай қаласының әділет басқармасына қосу жолымен қайта ұйымдастырылып, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі Алматы облысының әділет департаменті Қапшағай қаласының ауданаралық әділет басқармасы болып аталды. (Барлық талап Алматы облысы, Қапшағай қаласы, 3 шағын

ауданы, 15 үй мекен жайы бойынша қабылданатын болады).

3. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Алматы облысының Әділет департаменті Қаратал ауданының әділет басқармасы, Көксу ауданының әділет басқармасы және Ескелді ауданының әділет басқармасы Текелі қаласының әділет басқармасына қосу жолымен қайта ұйымдастырылып, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі Алматы облысының әділет департаменті Текелі қаласының ауданаралық әділет басқармасы болып аталды. (Барлық талап Алматы облысы, Текелі қаласы, Тәуелсіздік көшесі, 7 үй мекен жайы бойынша қабылданатын болады).

4. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Алматы облысының Әділет департаменті Жамбыл ауданының әділет басқармасы Қарасай ауданының әділет басқармасына қосу жолымен қайта ұйымдастырылып, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі Алматы облысының әділет департаменті Қарасай ауданаралық әділет басқармасы болып аталды. (Барлық талап Алматы облысы, Қарасай ауданы, Қаскелен қаласы бойынша қабылданатын болады).

5. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Алматы облысының Әділет департаменті Ұйғыр ауданының әділет басқармасы, Райымбек ауданының әділет басқармасы және Кеген ауданының әділет басқармасы

Панфилов ауданының әділет басқармасына қосу жолымен қайта ұйымдастырылып, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі Алматы облысының әділет департаменті Панфилов ауданаралық әділет басқармасы болып аталды. (Барлық талап Алматы облысы, Панфилов ауданы, Жаркент қаласы бойынша қабылданатын болады).

6. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Алматы облысының Әділет департаменті Талғар ауданының әділет басқармасы Еңбекшіқазақ ауданының әділет басқармасына қосу жолымен қайта ұйымдастырылып, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі Алматы облысының әділет департаменті Еңбекшіқазақ ауданаралық әділет басқармасы болып аталды. (Барлық талап Алматы облысы, Еңбекшіқазақ ауданы, Есік қаласы, Абай көшесі, 134 үй мекен жайы бойынша қабылданатын болады).

Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі Алматы облысының Талдықорған қаласының әділет басқармасы Әділет департаментіне қосылды. (Барлық талап Алматы облысы, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 38 үй мекен жайы бойынша қабылданатын болады).

Алматы облысының
Әділет департаменті.

МАМАНДЫҚ

АСПАЗ БОЛУ – БІР ӨНЕР

Аспаздық әлемдегі сұранысқа ие мамандықтың қатарына кіреді. Бұл салаға бет бұрған адамға үлкен жауапкершілік жүктеледі. Бүгінгі таңда сол жауапкершіліктің салмағын сезіне алмайтын жандар да аспаздықты таңдап жатады.

Танымал мейрамхана болсын, қарапайым асхана болсын әр уақытта келушілерінің қауіпсіздігін бірінші орынға қояды. Олардың мейман алдына ұсынған тағамы дәмді әрі құнарлы болуымен қатар адам денсаулығына еш қатер төндірмей керек. Ал осының бәріне аспаз жауапты болады. Қазіргі таңда жақсы аспаздың

беделі дәрігерлердің беделімен тең. Дамыған елдерде бұл кәсіпті жанына серік еткен адамдар үлкен құрмет пен түрлі атақтарға ие. Бізде де аспазшы боламын деген жандардың қарасы көп. Олардың арасында жылдап білім алып қабілетін шыңдағандар да, 2-3 айлық курсты оқып, аспаз атанғандар да бар. Осы тұста толыққанды кәсіптік білім алып шыққан аспазшылардың

артықшылығына көп жағдайда мән берілмей жатады. Себебі аспаздық жай ғана талант емес, ұзақ жыл бойы жиналған тәжірибе мен үлкен еңбек. Аспаздардың жыл өткен сайын қабілеттері шыңдалып, талғамы өсіп, өзі жасаған тағамын өзі сынай алатындай дәрежеге дейін өседі. Осының бәріне адам 2-3 айға созылатын курста қол жеткізе алмайтыны анық. Дегенмен, тағам дайындаудың

қыр-сырын меңгерген, тәжірибелі мамандар еленбей жатқаны да жасырын емес. Қазіргі таңда бірнеше ай ғана оқытын оқулардың саны артуда. Сол арқылы бір демде аспаз атанып, көпшілік үшін тағам дайындап, түрлі келеңсіз оқиғаларға тап болып жатқандар қаншама. Ал жақсы аспаз маманын дайындап шығару үшін бұндай курстар жеткіліксіз деп ойлаймын. Талап пен қарым-қабілетті үнемі біліммен ұштастырып дамытып отыру ғана үлкен жетістікке жеткізетінін ұмытпаңыз.

А.САПИЕВА,
МККК Текелі кәсіптік колледжі.

ПРОДУКЦИИ ДЛЯ СТАБИЛИЗАЦИИ ЦЕН

Как сообщила пресс-служба СПК «Жетысу», в Алматинской области в Стабилизационный фонд закуплено 5,5 тысячи тонн социально значимых продовольственных товаров. Так по данным оператора регионального стабфонда СПК «Жетысу», в настоящее время имеются семь наименований товаров, которые осуществляются последующим ценам: рис шлифован-

ный – 225 тенге/кг; масло подсолнечное марки «Кудесница» – 400 тенге/литр; рожки – 180 тенге/кг; лук репчатый – 65 тенге/кг; картофель – 80 тенге/кг; сахар – 180 тенге/кг; мука пшеничная 1 сорта – 90 тенге/кг (исключительно для пекарен области, с целью сдерживания роста цен на формовой хлеб). Сейчас на складах стабфонда хранится около 650 тонн, осталь-

ной объем находится на ответственности у поставщиков.

«Данные товары реализуются на коммунальном рынке «Жеруйык» города Талдыкорган, а также непосредственно со склада штаб-фонда по улице Ракишова 18. В ближайшее время товары будут поставляться в продовольственные магазины города, с которыми прорабатывается вопрос заключения агентских соглашений. Адреса магазинов мы разместим на нашем официальном сайте, а также на страницах СПК в социальных сетях», - рассказал директор департамента по реализации государственных программ СПК «Жетісу» Бахтияр Сембеков.

Важность реализации социально значимых товаров по сниженной цене отмечают и жители Талдыкоргана.

Так пенсионерка Людмила Скворцова каждую субботу приходит закупаться на коммунальный рынок.

«Здесь и цены ниже, и качество соответствующее. Также знаем, что все выращено и произведено в нашей области. Поэтому каждый раз покупаем необходимые товары именно в этом месте», - поделилась женщина.

«Конечно же, хорошо, что есть такие торговые точки, где продают продовольственные товары по сниженной цене. Здесь цены весьма приемлемы. Сегодня купил картофель по 80 тенге, а вот в другом месте их продают на 15-20 тенге дороже». - отметил мужчина.

Также в СПК «Жетісу» сообщили, что на сегодняшний день в целях сдерживания роста цен на формовой хлеб пекарням области предоставляется удешевленная мука. Благодаря которому в магазинах стоимость булки хлеба не

превышает 95 тенге. Списки магазинов, реализующие социальный хлеб также опубликованы на официальном сайте и страницах СПК в социальных сетях.

Директор департамента СПК «Жетісу» БахтиярСембеков добавил, что товаропроизводителям предоставляются земельные участки для установки торговых павильонов, где они смогут реализовать собственную продукцию по доступным ценам для населения. К примеру, продукция ряда крупных птицефабрик (ТОО «Korep LTD», АО «Алень-Агро», ТОО «Алатау Кұс», ТОО «Сұңқар», ТОО «Сарыбұлақ») и крупных производителей молочной продукции (ТОО «JLC Сут», ТОО «Уштобе-Айдын» и др.) реализуется через собственные торговые точки.

Акимат города Талдыкорган для продажи мяса говядины на коммунальном рынке «Же-руйык» бесплатно выделил 25 торговых мест, в которых производители имеют возможность реализовывать свою продукцию.

«В ближайшее время планируется выделение целевых займов крупным торговым сетям, которые будут реализовывать социально значимые продовольственные товары по фиксированным ценам с минимальной торговой надбавкой. К слову, из 19 наименований социально значимых товаров 90% производится на территории Алматинской области за исключением подсолнечного масла и соли, что положительно отражается на сохранении стабильных цен на продукты». - подчеркнули в СПК.

Напомним, что Стабилизационный фонд Алматинской области является одним из механизмов сдерживания роста цен на социально значимые продовольственные товары.

СОСТОЯЛСЯ КРУГЛЫЙ СТОЛ

14 января на площадке Палаты предпринимателей Алматинской области состоялся круглый стол, в ходе которого предприниматели ознакомились с особенностями экспорта казахстанской продукции в приоритетные страны-импортеры – КНР, Турцию, ОАЭ, Иран и Германию – требованиями, предъявляемыми этими странами к зарубежной продукции,- сообщает пресс-служба областной палаты предпринимателей.

«На сегодня Министерством торговли и интеграции РК определены 5 приоритетных стран экспорта: КНР, ОАЭ, Турция, Иран, Германия. Составлен перечень, включающий 167 позиций по пищевым и 62 позиций по промышленным товарам. Для того, чтобы облегчить работу предпринимателей, Палатой предпринимателей были подготовлены страновые обзоры, а также информация о том, как обеспечить соответствие своих товаров требованиям стран-импортеров», - сообщает Региональная Палата предпринимателей Алматинской области.

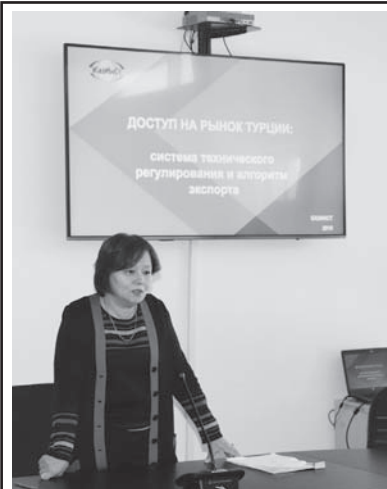
Предпринимателям оказывается помощь и с

переводом необходимых документов, а часть затрат на проведение процедур, связанных с регистрацией товарных знаков на зарубежных рынках и прохождением процедур соответствия техническим регламентам компенсирует государство.

В работе круглого стола приняли участие представители государственных органов, Палаты предпринимателей Алматинской области, а также представители экспортоориентированных предприятий региона.

В ходе мероприятия были озвучены проблемные вопросы, возникшие при экспорте кондитерских изделий в КНР, связанные с оформлением «Сертификата здоровья»: сегодня ни один уполномоченный орган РК не выдает такой документ. Так же существует проблема в переводе используемых стандартов на китайский язык.

В конце обсуждения участники заседания выразили пожелание: определить единого оператора по Республике, сопровождающего экспортоориентированные предприятия до размещения своей продукции на территории страны-экспортера.

По сообщению пресс-службы Алматинской областной палаты предпринимателей, 14 января на площадке Палаты предпринимателей Алматинской области состоялся круглый стол, на котором был презентован обзор систем технического регулирования, стандартизации, оценки соответствия пяти приоритетных стран: КНР, Турции, ОАЭ, Ирана и Германии (в части органической продукции), а также алгоритмы экспорта пищевой и промышленной продукции в данные страны.

На сегодня Министерством торговли и интеграции РК определены 5 приоритетных стран экспорта: КНР, ОАЭ, Турция,

ПРЕЗЕНТОВАН ОБЗОР СИСТЕМ ТЕХНИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Иран, Германия. Составлен перечень, включающий 167 позиций по пищевым и 62 позиций по промышленным товарам. Для того, чтобы облегчить работу предпринимателей, Палатой предпринимателей были подготовлены страновые обзоры, а также информация о том, как обеспечить соответствие своих товаров требованиям стран-импортеров.

Оказывается помощь отечественным предпринимателям и с переводом необходимых документов, а часть затрат на проведение процедур, связанных с регистрацией товарных знаков на зарубежных рынках и прохождением процедур соответствия техническим регламентам компенсирует государство.

В работе круглого стола приняли участие представители государственных органов, Палаты предпринимателей Алматинской области, а также представители экспортоориентированных предприятий региона.

В ходе мероприятия были озвучены проблемные вопросы, возникшие при экспорте кондитерских изделий в КНР, связанные с оформлением «Сертификата здоровья»: сегодня ни один уполномоченный орган РК не выдает такой документ. Так же существует проблема в переводе используемых стандартов на китайский язык.

В конце обсуждения участники заседания выразили пожелание: определить единого оператора по Республике, сопровождающего экспортоориентированные предприятия до размещения своей продукции на территории страны-экспортера.

УРОЖАЙНОСТЬ РИСА С КАЖДЫМ ГОДОМ РАСТЕТ

По сообщению пресс-службы СПК «Жетысу», молодой предприниматель Арман Ахметбаев возглавляет СЗЦ «Каратал-Күріш» в Каратальском районе Алматинской области, который был создан в 2016 году. «Каратал-Күріш» стал первым СЗЦ в области по рисовому направлению. Всего в СЗЦ «Каратал-Күріш» с учетом сезонных работ трудятся 50 человек. По словам предпринимателя, первый год стал экспериментальным. В 2016 году белое зерно было посеяно на 300 га. Аграрии с одного гектара собрали 38 центнера урожая.

«В первый год, конечно же, результат не превзошел наших ожиданий. Но мы учли свои ошибки и опыт коллег, провели консультации с отечественными и зарубежными экспертами и предпринимателями. Нам была

оказана поддержка со стороны СПК «Жетісу» и местного исполнительного органа», - поделился предприниматель.

В целях обмена опытом в 2017 году Арман Ахметбаев посетил кызылординское предприятие «Абзал и Компания», которое является одним из лидеров рисовой индустрии Казахстана. У компании были приобретены элитные семена сорта «Янтарь». Высококачественные семена неприхотливы, и быстро возошли на каратайской земле.

Благодаря их применению урожайность достигла 40,3 центнеров с гектара.

«Больше сорока центнеров с гектара - это своего рода рекорд. Безусловно, нам еще далеко до предпринимателей Кызылординской области, но это неплохой результат для начинающего хозяйства. В дальнейшем мы

продолжим увеличивать посевные площади и работать над повышением урожайности», - рассказал Арман Ахметбаев.

Еще одной результативной поддержкой в наращивании урожайности стала сельскохозяйственная техника, которая была передана Социально-предпринимательской корпорацией «Жетысу» в СЗЦ путем финансового лизинга. Всего за несколько лет СЗЦ приобрел 14 единиц сельскохозяйственной техники. В их числе современные плуги и сеялки, белорусские тракторы, комбайны и другая техника.

Успех получения хорошего благоплодия существенно зависит от надежности сельскохозяйственной техники, считает комбайнер Виталий Пожарский. Он уже третий год управляет рисоуборочным комбайном марки «Енисей 1200 РМ».

«Комбайн многофункциональный и высокопроизводительный, может работать на больших площадях в любое время погоды, что делает его практически незаменимой машиной. Применение таких комбайнов позволяет убирать зерно чисто и с минимальными потерями. А это очень важно, учитывая, что каждый год растут посевные площади риса», - подчеркнул Виталий Пожарский.

В прошлом году на территории Алматинской области рис был засеян на площади 10,6 тысяч гектаров.

Как рассказали в СПК «Жетісу», в настоящее время в Алматинской области создано 45 СЗЦ, из них два работают по выращиванию риса.

БАСПАСӨЗ МӘСЛИХАТЫ

ӨТКЕН ЖЫЛ ЕЛІМІЗДІҢ
ӘЛЕУМЕТТІК САЛА-
СЫНДА БІРАЗ ӨЗГЕРІС
БОЛДЫ. БИЫЛ ДА
ҚАЗАҚСТАНДЫҚТАРДЫ
БІРШАМА ЖАҒАЛЫҚ
КҮТУДЕ. БИЛІК БІЛІМ,
МӘДЕНИЕТ, МЕДИЦИНА
САЛАЛАРЫНДАҒЫ ЖАСА-
ЛЫП ЖАТҚАН РЕФОРМАЛАР
ХАЛЫҚ ӨМІРІН ӨЗГЕРТУГЕ
ТЫҢ СЕРПІН БЕРЕДІ ДЕП
ЕСЕПТЕЙДІ.

Осы және басқа да мәсе-
лелерді халыққа түсіндіруді
мақсат еткен өңір басшылығы БАҚ
өкілдерінің басын қосып баспасөз-
мәслихатын өткізді. «Jetisu
media» алаңында өткен бас қосуға
Мемлекет басшысының 2020
жылғы әлеуметтік бастамаларын
жүзеге асыру тақырыбы арқау
болды. Отырысқа Алматы облысы
әкімінің орынбасары Батыржан
Байжұманов, Алматы облысы
жұмыспен қамтуды үйлестіру
және әлеуметтік бағдарламалар
басқармасының басшысы Зида
Ілімжанова, Еңбек, әлеуметтік
қорғау және көші-қон комитетінің
Алматы облысы бойынша
департаментінің басшысы Зиядин
Ағыбетов қатысты.

Өткен жылғы өңірдің ты-
ныс-тіршілігі мен алдағы жос-
парларына кеңінен тоқталған
өкім орынбасары алғы сөзді
жетістіктерді жіпке тізуден
бастады. Сөзіне сүйенсек, 2019
жылдың қаңтарынан бастап
Алматы облысында 200 мыңнан
астам бюджеттік сала қызметкері
мен кәсіпорын жұмысшысының
және атқарушы органдарда-
ғы 3 жарым мың қызметкердің
жалақысы өскен. Ал, биылдан
бастап кезең-кезеңімен іске
асырылатын жалақы көтеру
мәселесін шешуде облыста
ешқандай кедергі жоқтығын айт-
ты Батыржан Құлаймергенұлы.
Мемлекет басшысының тапсыр-
масына сәйкес облыстағы
60 мыңнан астам мұғалімнің
жалақысы 25 пайызға артады.

БАҚЫЛАУ КҮШЕЙЕДІ

Атаулы әлеуметтік көмек
алу үшін не қажет?

- Өтініш беру және тек жеке куәлікті
ұсыну жеткілікті
- Тұрғылықты мекенжай бойынша тұрақты
немесе уақытша тіркеу болуы қажет
- АӘК тағайындаған кезде 2019 жылғы 1 сәуірге
дейін отбасының бірге тұратын барлық мүшелері
есепке алынады

**Атаулы
әлеуметтік
көмекті
кім ала
алады?**

Бір адамға шаққандағы
айлық табысы
20 789 теңгеден
аспайтын отбасылар

Отбасының жиынтық
табысын анықтаған кезде
жеке қосалқы шаруашылық
ескеріледі

Сондай-ақ, «Алтын алқа» және
«Күміс алқамен»
марапатталған көпбалалы аналар:

- көлік құралдарына салынатын
салықты және жер салығын;
- тұрғылықты мекенжайын тіркеу,
паспорт және жеке куәлік алу
кезінде жасалатын нотариаттық
және заң тұрғысынан маңызды
әрекеттер үшін мемлекеттік баж
салығын және т.б. төлеуден
босатылады.

• Сонымен қатар, 5 және одан да көп бала туып,
оларды 8 жасқа толғанға дейін тәрбиелеп отырған аналар
53 жасында зейнетке шығуға құқылы.

Атаулы әлеуметтік көмек туралы толық ақпаратты
«111» CALL-ОРТАЛЫҒЫ
арқылы алуға болады.

Мәдениет, өнер, спорт және
мұрағаттағы 5 мың қызметкер
мен 3,8 мың дәрігердің жалақысы
30 пайызға көбейеді. Сонымен
бірге медбикелер мен әлеуметтік
қызметкердің де айлығын көтеру
көзделуде. Облыстың әлеумет-
тік-экономикалық жағдайының
жақсарғанын айтқан өкім орын-
басары осы жылда да біраз
жұмыстың басы қайырылатынын
тілге тиек етті. Басты нысана

әлеуметтің әлеуетін арт-
тыру.
– **Инфрақұрылым**
мен техникалық база-
ны жаңарту өңірде қар-
қынды жүріп жатыр.
Әсіресе медицина, бі-
лім беру нысандарының
құрылысы бір қалып-
ты өсу ретімен
жүргізілуде. Облыстағы
м е д и ц и н а л ы қ
мекемелердің жағдайын
жақсарту мақсатында
4 миллиард теңге бө-
лінеді. Биылдан бастап
міндетті әлеуметтік
сақтандыру енгізілді.
Облыс жұртшылығы-
ның 58 пайызы
ақылы медициналық
қ ы з м е т е н
босатылған. Сонымен
қатар 18 жасқа дейінгі
балалар дәрі-дәрмек-
пен тегін қамтылады
– деді Батыржан
Құлаймергенұлы.
Облыста үш ауысым-
дағы мектептер мәселесі
әлі де болса өз шешімін
толық таппай келе-
тін түйткілдердің бірі.
Мұны билік өкілдері
Алматы сияқты ірі
мегаполистің іргесіне
жағалай орналасқан
ауылдардың көбеюінен
көреді. Дегенмен, өкім
орынбасары бұл мәселенің де
шешімін табатынын айтты.
– **Өткен жыл 5 мектеп**
қолданысқа берілсе, енді 32 білім
беру нысанын салу керек. Биыл
6 мектеп салу жоспарда. Тағы
19 білім мекемесінің жобалық
сметалық құжаты әзірленуде.
Мектептегі дәретхана мәселе-
сіне де назар аударатын кез
жетті. Бұл балалар қауіпсіздігін
қатаң қадағалау үшін. Бұған

бюджеттен 400 миллион теңге
қарастырылған. Бұдан бөлек
5 колледжге жатақхана салу
көзделуде. Жатақханалардың
алғашқылары наурыз айынан
бастап пайдалануға беріледі –
деген облыс әкімінің орынбаса-
ры аз уақытта ашылатын
«Жаңая» орталығының маңызына
тоқталып өтті. Онда аз қамтыл-
ған отбасылардың балаларына
басымдылық берілетінін айтты.
Орталықты ашуға жергілікті
бюджеттен 35 млн.теңге бөлініпті.
– 2020 жылы атаулы
әлеуметтік көмекті беру тәртібі
өзгергенімен, қаржылай қолдауы
кемімеді – деді әкімнен кейін сөз
алған Еңбек, әлеуметтік қорғау
және көші-қон комитетінің Алматы
облысы бойынша департаментінің
басшысы Зиядин Ағыбетов.
Айтуынша, саладағы өзгерістер
жалған ажырасулар мен дүние-
мүлкін жасырушылардың алдын
алу мақсатында жасалып жатқан
шаруалар реті. Облыстағы 43
мыңнан астам отбасы көпбалалы
және аз қамтылған отбасының
санатына жатады. Былтыр АӘК
257 мың адам алған. Биыл да
соған қарайлас халық мемлекет
қамқорлығын сезінеді. Соған орай
республикалық және жергілікті
бюджеттен 6 миллиард теңге
бөлінген.
Баспасөз мәслихатында Ал-
маты облысы жұмыспен қамтуды
үйлестіру және әлеуметтік
бағдарламалар басқармасының
басшысы Зида Ілімжанова сөз
алып осы бағыттағы бақылаудың
күшейетінін, қолдаудың тоқта-
тылмайтынын айтты.
– **Бұл қаржы табысына**
қарамай 4 балаға - 42 496 теңге,
5 балаға - 53127 теңге, 6 балаға
- 63 757 теңге, 7 және одан көп
балаға - 74 388 теңге төленеді.
Ал әлеуметтік пакет атауы
жаңадан қосылған көмек түрі

болса да ондағы кейбір жәрдемдер
бұрын да көрсетіліп келеді.
Атап айтқанда, көпбалалы
аз қамтылған отбасылардың
балалары ілгері уақытта да
ыстық тамақпен қамтылатын.
Ендігі жаңалық балаларға жас
санатына қарай үйге берілетін
тамақ түрлері мен гигиеналық
құралдардың қосылуы – деді
басқарма басшысы. Бұл жерде
ашып айта кету керек, балаларға
арналған тамақтар ай сайын
беріле, гигиеналық заттар
пакеті тоқсанына бір рет қана
таратылады. Қазір облыста осы
көмекті 83 мың балаға үлестіру
қолға алынған.
Жауапты мамандар АӘК
тарату әділ жүргізіледі, заң
бұзушылықты барынша тоқта-
тамыз деп отыр. Былтыр
Алматы облысында жәрдемақы
алуда алаяқтық жасады деген
3362 отбасы анықталған бола-
ты. Олар енді мемлекетке
келтірген 300 млн. теңгеге
жуық шығынды кері қайтаруы
тиіс. Ал, табысын жасырғандар
мен ажырасқандарды қалай
анықтайсыздар деген тіл-ші
сауалына спикерлердің еш-
қайсысы да мардымды жауап айта
алмады.
Айта кету керек, басқосу
басынан аяғына дейін толықтай
ресми тілде өтті. Спикерлер
баяндамаларын орыс тілінде
жасады. Тіпті қазақ тілінде
қойылған сұрақтарға да ресми
тілмен жауап қайырды. Жетісу
жерінде мемлекеттік тіл аман-
дасудан ары аспаса, қазағы аз
солтүстік өңірлерді кінәлаудың
еш қажеті жоқ шығар. Ал, жиын-
ды ұйымдастырушылар тарапы
алдағы уақытта бұл олқылық-
тың орнын толтырады деген
сенімдеміз.

А.НАЗЫМҰЛЫ.

ФОРУМ

Тіршіліктің мәнін риясыз көмек көрсетуден табатын
мейірімді жандардың игілікті істеріне қолдау болар
2020-жылға үміт көп. Қолдан келген көмегін аямайтын
еріктілердің ісін жарияға жар салу басты мақсат емес.
Керісінше, волонтерлікпен айналысатын азаматтардың
еңбегін көпке үлгі ету арқылы, жақсылық жасаймын
деген жандардың қатарын толықтыру. Мейірімге толы әр
жүрекке қозғау салу. Соған орай Талдықорғанда ізгілікті
істердің бастамасы болған «Еркін елдің еріктілері» атты
Еріктілер жылының ашылуы өтті.

Ұлы ғұлама Аристотель «өмір-
дің мәні неде?» - деген сұраққа,
«Өзгеге қайтарымсыз қызмет ету
мен жақсылық жасауда» - деп жау-
ап берген екен. Бұл адамгершіліктің
басты заңы. Айналасына мейірім
нұрын шашу үлкен жүректі қажет
ететін жауапты іс. Әйтсе де,
жақсылық жасап жарысқан ерікті
азаматтардың қатары көп бүгінде.
Мысалы, облысымыздың өзінде
көптің алғысына бөленген 1043

ерікті мен 19 волонтерлік ұйым
бар. Олардың белсенділігі мен өңір
халқына тигізген елеулі еңбектері
«Еріктілер жылының» алғашқы фо-
румында сөз етілді.
Жетісулық еріктілердің басын
қосқан салтанатты шара облыс-
тық Жастар саясаты мәселелері
жөніндегі басқарманың ұйым-
дастыруымен өтті. Жастардың ру-
хын серпілтетін заманауи би мен
еріктілер жайында түсірілген бейне-

тер болу оңай емес. Осының бәріне
үлкен жүрек керек. Биылғы жылы да
алда маңызды міндеттер көп. Біз
жастармен бірлесіп сол ауқымды
істерді абыроймен орындаймыз
деп сенемін. Бүгіні мінбені пайда-
ланып, барлық еріктіге мейірімге
толы жүрек пен қайтарымсыз
жақсылық жасай алатын адал
пейілдері үшін шын жүректен
алғысымды білдіремін. Еріктілер
қозғалыстарының ауқымы кеңейе

берсін, еріктілер қатары арта
берсін. Волонтер жылының ашы-
луымен баршаңызды құттықтап,
алдағы істеріңізге сәттілік
тілеймін, – деді А. Ғаббасұлы.
Ерікті жастарды мерейлі баста-
маларымен құттықтай келгендердің
қатарында Мәжіліс депутаттары
Зағипа Балиева, Марат Бопазов,
Ерсұлтан Бектұрғанов, Омархан
Өксікбаев пен сенатор Нұрлан
Қылышбаев болды. Олар да
сөз алып, жетісулық волонтер-
лар қозғалысына үлкен сенім
артатындықтарын жеткізіп, алда
атқаратын істеріне сәттілік тіледі.
Біраз жылдан бері игі
істердің ортасында жүрген
Паралимпиадалық ойындардың
қатысушысы, «Қазақстанның 100
жаңа есімі» жобасының жеңімпазы
Серік Есмаев та волонтерлікке
бетбұрған азаматтарға жігерін ар-
тыратын жылы сөздер арнап, барлық
жасты жақсылық жасауға шақырды.
Сондай-ақ «Еріктілер лигасы» ҚҚ
төрайымы Айсұлу Ернязова, Алма-
та Жәзель Дакубаева, белсенді жас Ержан
Дәулетбаев ерікті болудың маңызы
жайында өз тәжірибелерімен бөлісіп,
жас волонтерлерге ерқашан сүйеу
болуға дайын екендіктерін айтты.
Ал ақын Жандарбек Бұлғақов бол-
са технология мен ғылым дамыған
заманда адамдардың арасында
бауырмалдық, қайырымдылық, ізгі

ниет деген қадір-қасиеттен ажырап
бара жатқанымызды еске салып,
һәкім Абайдың «Бірінді қазақ, бірің
дос, көрмесең істің бәрі бос» деген
бірауыз сөзі еріктілердің де елдің
де мәңгілік айнымайтын ұранына
айналсын деген тілегін жеткізді.
«...Тыңда сен күн батысым,
күн шығысым,
Шарықта шабыт барда
жыр шықсын.
Аман бол Қазақстан, Қазақстан!
Сен менің жүрегімнің дүрсілісің.
Өзіңде тарихымның
дара сыры,
Бабамның аманаты бар
асылы.
Аман тұр айналайын қазақ елі,
Сен менің көздерімнің
қарашығы...»
– деп жырдаң шашу шашқан
ақын Мақпал Мыса да жиналған
көпшілікке ақжарма лебізін арнады.
Салтанатты шара ҚР еңбек
сіңірген қайраткері, әнші Сәкен
Майғазиев, белгілі әнші, Жастар
сыйлығының лауреаты Мадина
Сәдуақасова, Қуандық Рахым
және танымал «RenZo» тобы өнер
көрсеткен концерттік бағдарламаға
ұласты.
Мұндай шара алдағы уақытта
еліміздің басқа қалаларында да
жалғасын таппақ.

Айсұлу ӘБІШЕВА

СІЗ НЕ ДЕЙСІЗ?

ҚОНАЕВТЫ ҚАРАЛАУ – қазақты табалау емес пе?

БҰЛ ҚОҒАМ ҚАЙДА КЕТІП БАРАДЫ. АҚПАРАТ ЖЕЛІСІНДЕГІ ИНТЕРНЕТКЕ КӨЗ СҮЗСЕҢІЗ БІРІН-БІРІ ДАТТАҒАН, АУЫЗДАРЫНА АҚ ИТ КІРІП КӨК ИТ ШЫҚҚАН, ЖҮРЕК АЙНЫТАР БЕЙНЕ СЮЖЕТТІ, БОЛМАСА ЖАЗБАЛАРДЫ ОҚЫП ЖАНЫҢ ТҮРШІГЕДІ. АДАМЗАТТЫ ҚАРАЛАУДАН, ТАБАЛАУДАН АСҚАН ҚОРЛЫҚ БАР МА? ТІРІСІ ТҮГІЛ, БАҚИЛЫҚ БОЛҒАН ӨЛІСІНДЕ КӨРДЕ ТЫНЫШ ЖАТҚЫЗБАЙТЫН БОЛДЫҚ. «ФЕЙЗБУК» ЖЕЛІСІНДЕГІ АҚПАРАТТЫ ШОЛЫП ТӨБЕ ШАШЫМ ТІК ТҰРДЫ. «ЕЛУ ЖЫЛ ЕЛ АҒАСЫ БОЛҒАН, ҚАЗАҚСТАННЫҢ ӨСІП ӨРКЕНДЕУІНЕ СҮБЕЛІ ҮЛЕС ҚОСҚАН, АЛА ЖІПТІ АТТАМАҒАН, ҚОҒАМ ҚАЙРАТКЕРІ, ҮШ МӨРТЕ СОЦИАЛИСТІК ЕҢБЕК ЕРІ АТАНҒАН ДІНМҰХАМЕД ҚОНАЕВТЫҢ 12-ШІ ҚАҢТАР ТУҒАН КҮНІНЕ ОРАЙ, МАРҚҰМДЫ ҚАРАЛАҒАН ЖАЗБАЛАРДЫ КӨРІП, КӨЗІМ ШАРАСЫНАН ШЫҚТЫ.

Бұл аруақты алалау емей мемене? Қазақтың салтында өлгеннің артынан жаман сөз айту жоқ еді. Тіпті, Қонаев дәуірінде Қазақстанға қоныс аудармаған, Монғолия мемлекетінде ғұмыр кешкен Ақсұңар Ақынбаба Қонаевты түкке алғыссыз етіп жазба қалдырыпты. Оған оқырмандар пікір білдіріп «айтаққа ит қосып» қаралағанына жаным күйзелді.

Құрғақ сөз болмау үшін төменде тарихшы Олжас Әбілдің Қонаев туралы бірер сөзін қазқалпында жариялауды жөн көрдік.

- Қонаев, совет заманында қазақтың маңдайына біткен дарынды, жалғыз ғалымы Сәтпаев еді. Кезінде Қонаев Қаныш ағамызды қуғындап ол кісінің Мәскеу жағалап кетіп, сол жақта жан сақтағаны белгілі.

Қарағандыдағы Букетовке де қырғидай тиген сол Қонаев. Енді сол Қонаевтың «қазаққа тисең ол қайда барады Асанбай» деп көсемсігеніне мен сенбейді екенмін. Қонаевтың тұсында қазақ өз жерінде кенжелеп мал соңындағы төртінші сорт халық болды. Содан болар мен Қонаевтың «Халқым менен биік мен одан аспадым» деген сыңайдағы пафосына сенбеймін.

«Қонаев ұрлық қылмады» дейтін адамдар сол замандағы жағдайдан хабары жоқ адамдар. Ол кезде коммунистік қызыл идеялы Мәскеу мен оның КГБ-сы ұрлық жасаған вассалдарының қалпағын қайырып жіберетін, бұлар содан қаймығатын.

Қонаев 40-тан аса қала салса, ол қалаларда қазақтың үлес салмағы 15-20 пайыздан аспады. Ал ондай жағдайда не болушы еді? Азшылық қара орыс боп жұтылып ассимиляцияға ұшыраушы еді. Бізде солай болды.

Қонаевтың тұсында Алматыда бір ғана қазақ мектебі қалды, бұл жерде тіпті қазақ универі туралы өңгіме де жоқ. Қонаевтың тұсындағы Өзбекстанның Ташкентінде 20-дан аса қазақ мектебі болды. Шараф Рашидов әулие

ғой, өзбек хатшыға тағзым етемін.

Қайта кейін Геннадий Колбин өз тұсында көптеген қазақ мектептерін ашып, қазақ тіліне мемлекеттік деген статус берді, қазаққа наурызды қайтарды - оны Шаханов сұраса, рұқсат берген Колбин болатын.

Колбин іс жүзінде Қонаев қысып тастаған гайкіні босатумен айналысып, көптеген ұлттық проблемаларды шешті.

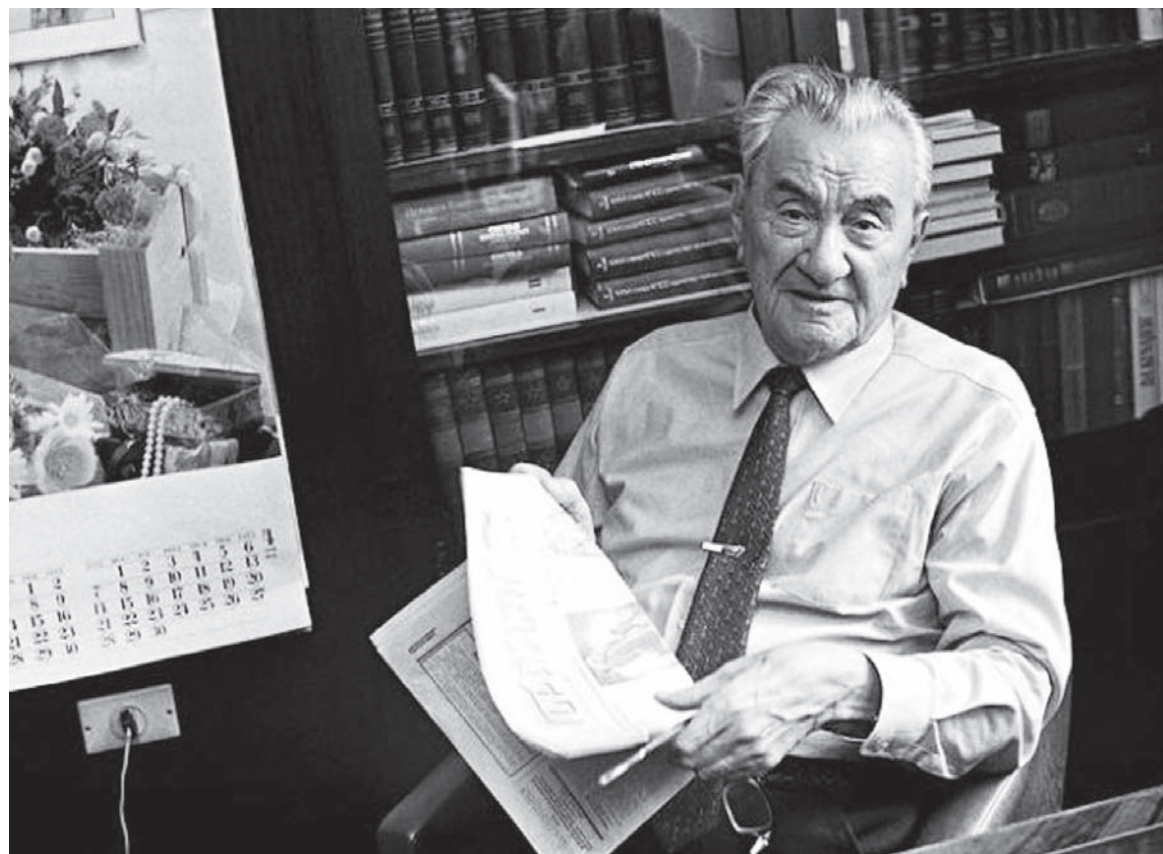
Шыны керек, Қонаевтың тұсындағы ауыл деген резервация орталықтарындағы мал соңындағы қазақтың санасы білім-ғылымды да малмен өлшейтін деңгейге түсіп қатты кенжелеп қалды. Алматыға баласын оқуға түсіру үшін ауылдан малын жетектеп келеді екен.

Қазақ - Қонаевтың тұсында сақманшы, малшы, механизатор атанды, енді сол ойсыз малшы - механизаторлар бүгінде Қонаевты орынсыз ұлықтап жүр.

Қонаевтың тұсындағы қазақ қалаларындағы қазақтың орыны - жатақхана, жетімбұрыш, «қазақ-ский 5 этаж» болатын. Мұқағали да Алматыны «ұйғырдың асханасы», «орыстың баспанасы», «қазақтың астанасы» деп күйінген екен кезінде.

Қонаев жалпы 22 жылда біздің отар тарихымыздағы орыстың күллі Сперанский, Неплюев, Колпаковский сынды ондаған генерал - губернаторы кезінде істей алмаған жұмысты тап - тұйнақтай ғып орындап, қазақ даласын керемет орыстандырып, қазіргі орыс әлемінің кеңеюіне жол ашып, орыс халқына өлшеусіз еңбек сіңірген адам.

Меніңше, сол еңбегі ескеріліп Мәскеу қаласының орталығында Қонаевқа арналған ескерткіш тұру керек – дейді. Басқа-басқа көзі ашық көкірегі ояу жазушы Думан Рамазанның «өзі жоқ, көзі жоқ» тау тұлғалы Қонаевқа қыжылы әлі басылмапты. Бір ғажабы осы қаламгер Қонаевтың көзі тірісінде сын жазса, қайда қалыпты. Тіпті Қонаев тақтан

түскеннен кейін де жүректегі зәрін ақтарса, Дінмұхамед Қонаев жауап беретіні хаһ еді. Өмір бойы таққа жабысып отырып алды деп кінәлайды, Қонаевқа қара күйе жаққандар. Ол кезеңде ЦҚА - ға қызмет жасағандар Партбюро мүшелерінің бәрінің жасы 60-тан жоғары еді. Әрі Қонаевтың Горбачевтың тұсында екі мәрте қызметтен босату туралы жазған өтінішін қанағаттандырмай қойғанын бұлар қаперіне де алмайды. Қазақстанды орыстандырып жіберді дейді. Орыстандыруды Қонаев емес, Хрущев бастаған. Тың игеру кезеңі. Қазақ мектептерінің жабылуына бір ғана Қонаев кінәлі емес, өз ана тілдерінен жеріген күні бүгінге дейін Тәуелсіздік алғалы отыз жыл болса да ресми тілдің тізгініне жабысып отырған шала қазақтар екенін бұлар жақсы біледі.

Қонаевты өзбек басшысы Рашидовпен салыстыру мүлде қисынға келмейді. Егер Өзбекстанға да ормандай орысты, украинды төккенде олар да Қонаевтың кебін киер еді.

Думан Рамазан: «Өзбекстанды басқарған Рашидов орыстың өзін өзбек қып жіберді. Сондай саясат жүргізді. Сонда ол қалай істеді? Мәселе басқада ғой, Динажан! Қонаевтың адалдығын айту керек, бірақ ұлттық мәселелерге келгенде тайғанақтық танытқанын да айту керек. Алматыда бір ғана қазақ мектебі болды. Ашамын десе қолында тұрды ғой. Осының өзі көп нәрседен хабар берсе керек. қалғанының бәрі құр ақтау... Бірақ шындық солай... Ол қазақтың тілін... басқасын керек қылған жоқ... Ұлттық мүддеден гөрі өз креслосын жоғары қойды... Империяның сойылын соғысып, қазақты мәңгірттікке бастаған бір басшы болса - сол» - дейді.

Қазақ мектептерінің жабылуына бір ғана Қонаев емес сол

тұстағы идиологиялық қызмет атқарған әрі ақын-жазушы қаламгерлер де кінәлі. Солар ұлардай шулап, кеңестік биліктен талап етсе, көлеңкеде бұғып жатпай Сталинге хат жазған Тұрар Рысқұловтай болмаса бесеудің хатындай үн қосса, Қонаев та өз қазағын қызғыштай қоритын еді ғой. Өлгеннің артынан топырақ шашып, аруақты сыйламғандар қазіргі билік жайлы да жұмған ауыздарын ашпайды. Тәуелсіз мемлекетте қазіргі идеология, кешегі кеңестік дәуірдегі идеологияның қолына су құюға жарамай қалды.

Жегіқұрт жемқорлық, білім мен денсаулық саласындағы реформалар өркендемек түгілі ми батпаққа айналды. Қонаевқа қол шоқпар сілтегендер айтқыш болсаңдар, жазғыш болсаңдар, билікте отырғандар өлмей тұрғанда жазыңдар. Торқалы топырақ бетін жауып, сүйегі құрап кеткенде «ол сондай еді, мұндай еді» - деп қорлаудың қажеті жоқ. Сендер жамандағанмен Қонаевты ел қадірлейді. Өз ағасын ағалай алмаған кісі ағасын жағалайды. Қазақты қан қақсатып қырып кеткен шүрегей Колбин Қонаев бұлдіріп кеткенді түзеді – дейді Олжас Әбіл.

Қазіргі кезеңде Дінмұхамед Қонаевтай қолы да, ары да таза басшыны күндіз көзәйнекпен, түнде шам алып жүріп іздеп таба алмайсың, ол кезеңде КНБ-ның бақылауынан қорықты деген Олжас Әбілдің сөзі қисынға келмейді. Қонаевтың жұбайы Зухра анамыздың Колбин бастаған орталық комитет қостаған түрлі тексерулерінен сүрінбей өтіп, қыл аяғы алған заттарының азық-түліктерінің түбіртегіне дейін сақтап, тергеу кезінде соның қажетке жарағанын айтудың өзі артық. Бұл Қонаевтың тазалығы емей мемене? Жұмыр басты пенде болған соң оның да

өзіндік кемшілігі болған шығар. Бірақ, ол ұлттың мүддесіне қарсы қылмыс жасаған жоқ. Егер Қонаев болмағанда Олжас Сүлейменовтың басына үйірілген қара бұлт сөйілмейтін еді. Әсілі, ел тізгінін ұстаған ерлерді қараласақ көзінің тірісінде жетістігін дәріптеп, кемістігін бетіне басып айту керек. Әйтпесе, көрге көміп қойып, қол шоқпармен тоқпақтай беру қазаққа жат қылық. Онсызда Қонаев бүгінгі қоғамда тиісті бағасын әлі толық алған жоқ. Төменде фейзбук желіснен алынған пікірлерді қоса жариялап отырмыз.

Еділ Мәкен: Дина Елгезек, сол тарихи кезді алып басқа елдердегі жағдайлармен салыстырсақ басқа елдердің президенттері өз елдерінің мүддесін әлдеқайда жоғары деңгейде ұстады. Ақтауға жанталаспаңыздар. бәріне тарих куә, ертең ұрпақ алдында ұят болмасын.

Aksunkar Akunbaba: Еділ Мәкен, Қонаев та қудалауды тәп-тәуір жасады. Тек, мына бір сұрқияны өсіргені ең басты қателігі болды. Өзі де айтыпты ғой,...Ол (кім екенін білесіздер) менің басты қателігім» болды деп.

Еділ Мәкен: Дина Елгезек, егер ол қарапайым адам болса сонша шүйлікпес едім. Тақта отырып елді құрдымға жібере жаздаған адам.

Duman Ramazan: Ұлт мүддесіне келгенде енді Қонаевты ешкім де ақтай алмайды. Тарихқа солай енді, солай жазылады. Басқа айтарым жоқ. Маған осыдан бірнеше жыл бұрын Қонаев туралы пьеса жазыңызшы деген ұсыныспен шыққандар болған. Жақсы қаламақы да беретіндерін ескертіп, қызықтырып та қойған. Бірақ мен принциптің адамымын, бірден бас тарттым.

Дүйсенбі - Понедельник, 20 қаңтар

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 02.15 «Көңіл толқыны»
06.25 «Мәселе»
07.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шытынаған тағдыр»
12.00 «Ниет»
13.30 М/ф «Алдар Көсе»
14.00, 17.00, 20.00, 00.10 AQPAPAT
14.10, 21.30 Т/х «Жат мекен»
15.05,22.30 Т/х «Көсем»
16.00 «Апта» ақпараттық бағдарламасы
16.45 «Баланың көңілі»
17.15 «24 сағат табиғат құшағында»
20.35 «Ашық алаң» ток-шоуы
00.40 «Ниет»

10.30 «Соседка»
12.30 «Не плачь по мне, Аргентина»
15.50 Т/х «Сағыныш»
18.10 Т/с «Қарат теңіз»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.20,04.10 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерные новости
21.40 «Жена полицейского»
23.50 «Мост-2»
02.20 «Той бастар»

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Апта /қаз/
10.00 Апта /рус/
11.00 «Спорт-тайм» 11.20 «Полицейская служба»
11.40 «Латыннегізді әліпби»
12.00 «Киноман»
12.55 «Зерделі отбасы»
14.00 «Әсем әуен»
14.30 «Бағбан»
15.00 К/ф «Қыр әңгімелері»
16.05 «Әсем әуен»
17.00 Жаңалықтар
17.15 «Әсем әуен»
17.20 Новости
17.25 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Әдебиет пен адамзат»
19.30 «Ел қамы» /тікелей эфир/
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Туржорық»
21.30 Новости
22.00 «Бірінші ханым» телехикаясы 75-бөлім
22.45 «Нет-лайк»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

06.00,04.00 «Ризамын»
07.00 Информбюро
08.00 «Тылсым әлем»
09.00 Бауыржан-Шоу
10.30 М/ф «Приключени Винни Пуха»
12.10 Х/ф «Защитник»
14.00 «Маша и медведь»
15.00 «Экстрасенсы детективы»
16.00 Сериал «90- Е»
17.00 Сериал «Вороныны»
18.00 Сериал «Ивановы-Ивановы»
20.00 Информбюро
21.00 Сериал «Иффет»
22.00 « What`s Up»
23.30 «Әзілдер жинағы»
01.10 Сериал «Мехектің өмірі»
01.50 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
04.00 «Ризамын»
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 22.05 Т/х «Азулылар әулеті»
07.00 Т/х «Suikimdi stories»
08.45 Сериал «Вторая жизнь»
12.40 «Черная молния»
15.20 «Тек қана қыздар»
16.00, 03.00 Т/х «Жаңа келін»
17.00, 03.45 Т/с «Элиф»
18.00 Т/с «Балабол-3»
19.00 Сериал «Вольная грамота»
20.00, 01.30Т/с «Слуга народа-2»
21.00 Лотерея 777
21.05 Т/х «Зың-зың Күлпаш»
23.00 «Q-ЕЛІ»
23.30 Х/ф «Агент под прикрытием»
02.30 «Кзландия»
04.30 «Жеңіп көр»
05.15 «Гу-гулет»

КТК

07.05 «Дау-дамайсыз»
07.30,01.30 Т/с «Мұңайма Нефисе»
08.40, 17.10 Т/х «Жат туыстар»
09.40, «Смеяться разершае-ся» (Қайталау)

Сейсенбі - Вторник, 21 қаңтар

ҚАЗАҚСТАН

06.00,02.40 Әнұран
06.05 Д/ф «Мәңгілік аспан астында»
06.30, 14.00, 17.00, 20.00, 00.10 AQPAPAT
07.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шытынаған тағдыр»
12.00 «Ниет»
14.10 Т/х «Жат мекен»
15.05, 21.30 Т/х «Көсем»
16.00 «Менің Қазақстаным»
16.25 « Нұр Тілеу». Сұхбат
17.15 «24 сағат табиғат құшағында»
20.35 «Ашық алаң» ток-шоуы
23.25 Т/х «Бізбен бірге»
00.40 «Ниет»
02.15 «Менің Қазақстаным»

ХАБАР

06.00, 03.00 ҚР Әнұран
06.00 «Қортынды жаңалықтар»
07.15 «Көрімдік»
07.40,16.30 «Қызық таймс»
08.40, 14.50 «Тракторшының махаббаты»
09.30, 20.00 Т/х «Көкжал»
10.20, 21.40 Т/х «Листопад»
12.00 «Жаңалықтар». Новости.
12.30 Т/х «Рәзия»
13.00 Т/с «Между нами, Девочками»
17.45,23.15 Т/с «Абдулхамит хан»
19.30 «Қортынды жаңалықтар»
20.50 «Новый курс»
21.00 Итоги дня
00.50 «Төрлетіңіз»
01.50 Сериал «Черный список»
02.30 «Менің тағдырым»

АСТАНА

06.00, 05.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00,17.10, 00.00 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.50, 18.05 Т/х «Сыла»
11.50,21.00 Т/с «Қара ниет»
12.50 М/с «Буба»
13.00, 03.00 Т/с «Не ври мне»
14.00 Сериал «Бригада»
16.25 «Кім кінәлі»
20.00 Astana Times
22.00 Т/х «Жаза»
01.00 «Қазнет»
02.00 Үздік әзілдер
04.00 Сырты бүтін

ЕВРАЗИЯ

06.00,02.20 Т/х «Когда зовет сердце»
06.45, 03.25 «Той заказ»
07.15 «Басты бағдарлама»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Ералаш»
11.10 «Мужское/Женское»
12.00 «QALAYYUM LIVE»
15.15 «На самом деле»
16.25 « Мужская работа»
18.00 «Басты жаңалықтар»
18.45 «Пусть говорят»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45, 22.50 Т/с «Улицы разбитых Фонарей-14»»
22.00, 01.35, 03.50 «П@УТИНА»
00.35 «Ученица Мессинга»

КТК

07.00 ҚР ӘНҰРАНЫ
07.05 «КТК Қоржынынан»
07.20 Кешкі жаңалықтар (Қайталау)
07.45,01.30 Т/с «Мұңайма Нефисе»
09.00, 17.10 Т/х «Жат туыстар»
09.50 Новости (Қайталау)

10.30 «Розыск»
11.30 «Жена полицейского»
13.35 «Осиное гнездо»
14.40 «Не плачь по мне, Аргентина»
15.50 Т/х «Сағыныш»
18.10 Т/с «Қарат теңіз»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.20,04.10 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерные новости
21.40 «Жена полицейского»
23.50 «Мост-2»
02.20 «Той бастар»

ЖЕТИСУ

07.00 Әнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Туржорық»
10.30 «Әдебиет пен адамзат»
11.00 «Бірінші ханым» телехикаясы 75-бөлім
12.00 «Ел қамы»
13.00 «Шашу»
14.00 «Әсем әуен»
14.30 Д/ф «Ғажайып мәдениет»
15.00 «Әсем әуен»
16.00 «Болмыс» ток-шоуы
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.25 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Диалог» /прямой эфир/
19.30 Д/ф «Батысқа қарай аққан өзен»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Экорейд»
21.30 Новости
22.00 «Бірінші ханым» телехикаясы 76-бөлім
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

06.00,04.00 «Ризамын»
07.00 Информбюро
08.00 «Тылсым әлем»
09.00 М/ф «Принцесса и лягушка»
11.00, 21.00 Сериал «Иффет»
12.10 «Жанкешті ханымдар»
14.10 «Маша и медведь»
15.00 «Экстрасенсы детективы»
16.00 Сериал «90- Е»
17.00 Сериал «Вороныны»
18.00 Сериал
20.00 Информбюро
22.00 « What`s Up»
23.30 «Әзілдер жинағы»
01.10 Сериал «Мехектің өмірі»
01.50 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
04.00 «Ризамын»
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 05.15 «Гу-гулет»
07.00, 22.05 Т/х «Азулылар әулеті»
08.00,17.00, 03.45 Т/с «Элиф»
09.00 М/ф «Лнди Баг и Суперкот»
09.30 «Замуж после всех»
10.30 «Агент-117»
12.40 19.00 Т/с «Вольная грамота»
13.50, 18.00 Т/с «Балабол-3»
15.00, 23.00 «Q-ЕЛІ»
15.20 «Тек қана қыздар»
16.00, 03.00 Т/х «Жаңа келін»
20.00, 02.00 Т/с «Слуга народа-2»
21.00 Лотерея 777
21.05 Т/х «Зың-зың Күлпаш»
23.30 Х/ф «Плохие парни»
04.30 «Жеңіп көр»

Сәрсенбі - Среда, 22 қаңтар

ҚАЗАҚСТАН

06.00,02.40 Әнұран
06.05 Д/ф «Мәңгілік аспан астында»
06.30 14.00, 17.00, 20.00, 00.10 AQPAPAT
07.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шытынаған тағдыр»
12.00 «Ниет»
14.10,21.30 Т/с «Көсем»
16.00 «Тұлға»деректі фильм
16.30, 02.15 «Сен де бір кірпіш дүниеге»
17.15 «24 сағат табиғат құшағында»
20.35 «Ашық алаң» ток-шоуы
23.25 «Бізбен бірге» Телехикая
00.40 «Ниет»

ХАБАР

06.00, 03.00 ҚР Әнұран
06.00 «Қортынды жаңалықтар»
07.15 «Көрімдік»
07.40,16.30 «Қызық таймс»
08.40, 14.50 «Тракторшының махаббаты»
09.30, 20.00 Т/х «Көкжал»
10.20, 21.40 Т/х «Листопад»
12.00 «Жаңалықтар». Новости.
12.30 Т/х «Рәзия»
13.00 Т/с «Между нами, Девочками»
17.45,23.15 Т/с «Абдулхамит хан»
19.30 «Қортынды жаңалықтар»
20.50 «Біздің назарда»
21.00 Итоги дня
00.50 «Төрлетіңіз»
01.50 Сериал «Черный список»
02.30 «Менің тағдырым»

АСТАНА

06.00, 05.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00,17.10, 00.00 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.50, 18.05 Т/х «Сыла»
11.50,21.00 Т/с «Қара ниет»
12.50 М/с «Буба»
13.00, 03.00 Т/с «Не ври мне»
14.00 Сериал «Бригада»
16.25 «Кім кінәлі»
20.00, 02.00 Astana Times
22.00 Т/х «Жаза»
01.00 «Қазнет»
04.00 Сырты бүтін

ЕВРАЗИЯ

06.00,02.20 Т/х «Когда зовет сердце»
06.45, 03.25 «Той заказ»
07.15 «Басты жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Ералаш»
11.10 «Мужское/Женское»
12.00 «QALAYYUM LIVE»
15.15 «На самом деле»
16.25 « Мужская работа»
18.00 «Басты жаңалықтар»
18.45 «Пусть говорят»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45, 22.50 Т/с «Улицы разбитых Фонарей-14»»
22.00, 01.35, 03.50 «П@УТИНА»
00.35 «Ученица Мессинга»

КТК

07.00 ҚР ӘНҰРАНЫ
07.05 «КТК Қоржынынан»
07.20 Кешкі жаңалықтар (Қайталау)
07.45,01.30 Т/с «Мұңайма Нефисе»
09.00 Т/х «Жат туыстар»

09.50 Новости (Қайталау)
10.30 «Розыск»
11.30 «Жена полицейского»
13.35 «Осиное гнездо»
14.40 «Не плачь по мне, Аргентина»
15.50 Т/х «Сағыныш»
17.10 Т/х «Қиын шақ»
18.10 Т/с «Қарат теңіз»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.20,04.10 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерные новости
21.40 «Жена полицейского»
23.50 «Мост-2»
02.20 «Той бастар»

ЖЕТИСУ

07.00 Әнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Экорейд»
10.30 «Диалог»
11.00 «Бірінші ханым» телехикаясы 76-бөлім
12.00 Д/ф «Батысқа қарай аққан өзен»
13.00 «Шашу»
14.00 «Жетісу зертханасы»
14.30 Д/ф «Өркениет ғажайыптары»
15.00 «Әсем әуен»
16.00 «Жүрек сөзі»
16.30 «Ауылдағы ағайын»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.25 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Ұлт пен рух»
19.30 «Жетісу жұмбақтары»
20.00 «Қателік»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Арнайы репортаж»
21.30 Новости
22.00 «Бірінші ханым» телехикаясы 77-бөлім
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұран
06.00,03.30 «Ризамын»
07.00 Информбюро
08.00 «Тылсым әлем»
09.00 М/ф «Смашарики»
11.00, 21.00 Сериал «Иффет»
12.10 «Жанкешті ханымдар»
14.10 «Маша и медведь»
15.00 «Экстрасенсы детективы»
16.00 Сериал «90- Е»
17.00 Сериал «Вороныны»
18.00 Сериал
20.00 Информбюро
22.00 « What`s Up»
23.30 «Әзілдер жинағы»
01.10 Сериал «Мехектің өмірі»
01.50 «Цена измены»
03.30 «Ризамын»
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 05.15 «Гу-гулет»
07.00, 22.05 Т/х «Азулылар әулеті»
08.00,17.00, 03.45 Т/с «Элиф»
09.00 М/ф «Лнди Баг и Суперкот»
09.30 «Замуж после всех»
10.30 «Смеяться разрешается»
12.40 19.00 Сериал «Вольная грамота»
13.50, 18.00 Т/с «Балабол-3»
15.00, 23.00 «Q-ЕЛІ»
15.20 «Тек қана қыздар»
16.00, 03.00 Т/х «Жаңа келін»
20.00 Т/с «Слуга народа-3»
21.00 Лотерея ЛОТО 6/49/777/ KENO
21.05 Т/х «Зың-зың Күлпаш»
23.30 Х/ф «Плохие парни-2»
02.20 Т/с «Слуга народа-2»
04.30 «Жеңіп көр»

СІЗ НЕ ДЕЙСІЗ?

ҚОНАЕВТЫ ҚАРАЛАУ – қазақты табаллау емес пе?

Жалғасы. Басы 5 бетте

Бақытгүл Есімханқызы: Қонаевтай қазақта басшы болған жоқ. Диван батырлар оны жоққа шығаруда. Ол миллиардтап ұрламады, ол халық қамын ойлады.

Yerlan Kasymbekov: Думан Рамазан, Қазақ мектебін ашу үшін бірінші хатшының араласуы еш қажет емес шаруа. Тек сол қалада тұратын ата-аналар горисполкомға жиналып арыз жазса жеткілікті болатын. Қонаевтың кеткеніне 35 жыл болды. Қазір де қазақтар орыс мектебіне балаларын беруде.

Бақытгүл Есімханқызы: Еділ Макен, сіз президент болуға лайық сияқтысыз ғой, сіздей аналитикті әлі көрмеппін. Енді танып, қуанып отырмын. Саяси аренаға шықпайсыз ба?

Дина Елгезек: Ұлт түлейтін кезең болады, азатын да кезеңі бар. Түлеткен кім, жүдеткен кім?

Бердалы Оспан: Думан Рамазан, Өзбекстан мономемлекет, бір ұлт басым ел. Коммунистер Өзбекстанға Қазақстанға тоғытқандай басқа ұлтты көптеп көшіргенде олар да Қазақстандағыдай өз елінде аз болып қалар еді. Сондықтан Қонаев пен Рашидов тек қуыршақ болды. Олар да жағдайға қарап әрекетін жасады.

Бердалы Оспан: Думан Рамазан, басшылық қызмет істеп көрдіңіз бе? Қанша адам басқардыңыз?

Дина Елгезек: Бердалы Оспан, Иә, олардың дәл қазаққа қатысты ұстанған стратегиясы сұмдық

Aksunkar Akunbaba: Кейін Тәшеновті сол ұлт мүддесі жолындағы ерлігі үшін Қонаев Хрущевтің тапсырмасымен өлгенше қудалады ғой!

Duman Ramazan: Бердалы Оспан, Оның бұл жерде тұқ қатысы жоқ. Салғыласа беретін қатын емеспін. Қойдым. Тек өз ойымды айттым. Болды.

Бердалы Оспан: Дина Елгезек, онысын ашып жазуға болар еді. Бірақ маңыздырақ жоспарым бар. Ешкім өкпелемесін осы жердегілердің басым көпшілігі саяси сауатсыз. Кінәліні іздегің. Қазір де оңай емес, қазақ билігіне соларға айтатының бар ма десең түйір ой жоқ. Қай елдің болсын түбіне түсінбейтіндер жетеді.

Дина Елгезек: Украин мен қазақтай зұлмат көрген ұлт жоқ.

Дина Елгезек: Бердалы Оспан, Иә, көп фактор бар. Өте көп.

Бердалы Оспан: Дина Елгезек, иә, дұрыс айтасыз. Украиндар 48млн, өндірісі, санасы қазақтан ел. Бірақ Ресей оларды мойындағысы келмейді. Украинаның енді қайтапайтынын біледі Ресей, солай бола тұра тістеп қалғысы келеді. Украина өзі дамуы арқылы Ресейдің кері кетіп бара жатыр.

Бердалы Оспан: Aksunkar Akunbaba, енді

ДЕПУТАТТАР ЕЛ ІШІНДЕ

Бұл күндері Алматы облысы өңірін аралап жүрген Қазақстан Республикасы Парламент Мәжілісінің депутаттары Ерсултан Өтеғұлұлы Бектұрғанов пен Марат Дәрібекұлы Бопазов және «Nur Otan» партиясы Алматы облыстық филиалы төрағасының орынбасары Гүлнар Қожағұлқызы Тойлыбаева Жетісудың жауһары атанған тау қаласы Текеліге ат басын бұрды.

Алдыңмен кеншілер қаласының «Достық» шағын ауданында құрылысы аяқталып, тұрғындардың қоныстануына дайын тұрған 40 пәтерлі жалдамалы тұрғын үйді аралап, оның жай жапсарымен танысып шыққан халық қалаулылары салынған ғимараттың бөлмелерінің орналасуы мен сапасына көңілдері толды. Меймандарды істің мән жайымен таныстырып, жол бастап жүрген Текелі қаласы әкімінің міндетін атқарушы Сері Болысбайұлы мен «Nur Otan» партиясы қалалық филиалы төрағасының бірінші орынбасары Марғұлан Ботантаев бұл тұрғын үйдің 10 үш бөлмелі пәтері кепбалалы отбасыларға берілетінін атап көрсетті.

Содан соң қаланың іргелі білім ордасының бірі 1971 жылы құрылған, 2007 жылдан бастап Текелі қаласы бойынша 8 мектептің ішінде жалғыз қазақ орта мектебі атына иеленген, қазіргі таңда 860 оқушы білім алып, 82 мұғалім еңбек ететін №5 орта мектебіне келген де-

оңай ғой бәрі.

Kusher Rakhmetov: «Ораза, намаз -тоқтықта» демекші, Қонаев билікке келгенде халықтың жағдайы әліде нашар еді. Бірінші мақсат қазақты аман сақтап қалу, санын көбейту еді. Конфискация, репрессия, ашаршылық зұлматы, екінші дүние жүзілік соғыстан кейінгі ауыр кезеңдер...

Esenol Qarasha: Құдай-ау, 1970-80 жылдары компартия қоластында өмір сүріп «ұлттым, қазағым» деп айтпақ түгілі, жазуға да қорқақ едіңдер. Қазір заман басқада Қонаев сияқтыларды бүгінгі өлшеммен кесіп-пішулерің қалай өзі? Әлде сол жылдары ұлт деп ұрандап алға шыққан жандарсыңдар ма?

Бақытгүл Есімханқызы: Есенғұл Қараша, олар ол кезде басқа елдерде өмір сүрді ғой)

Bogda Ushbuchen: Mady Syrymbetov, біз не үшін сол 91дың 16-желтоқсанына дейін тәуелсіздік жарыялауға асықпай әліптің артын күтіп жаттық дейсіз...

Дина Елгезек: Бүгін Дінмұхамед Қонаевтың туған күні! «Орысты ренжітсең Мәскеуге шабады, қазақты ренжітсең қайда шабады? Өзіңнің алдына айналып келеді, Асанбай. Орыстың артында тұрған Мәскеуі бар. Қазақтың артында Мәскеуі жоқ, қазақтың Мәскеуі - біздерміз Асанбай, қолыңнан келгенше қазақты жылатпауға тырыс, қорлыққа берме. Қорлыққа көнген халық зорлыққа да көнетін иіс алмас, ынжық болып кетеді. Ұлт өзінің мүддесін өзі қорғай алатын дәрежеге жетуі керек. Кезінде қазақтың жанын сақтап қалсақ екен дедік қой..., біз ол дәуірден өттік. Енді қазақтың рухын, мамысын сақтауымыз керек.»

Д. А. Қонаевтың Асанбай Асқаровқа айтқан

сөзі

Ол - триллионер болуға ұмтылған жоқ.

Ол - отбасын билікке жинамады.

Ол - ұлт мұратын өз мұратынан биік қойды.

Ол - өз руына емес, өз ұлтына қызмет етті.

Ол - өз ұлтын қанаған жоқ. Сатқан жоқ.

Жапқан жоқ!

Ол-ауылшаруашылық кластерін қалыптастырды.

Ол - өндірістік Қазақстан жасады.

Ол барда жемқор қазақ жоқ еді.

Ол барда ашкөз отбасы жоқ еді.

Ол барда бірін-бірі жеген қазақ жоқ еді.

Ол барда бірін-бірі қорғаған қазақ бар еді.

Ол барда бір-біріне сенген қазақ бар еді.

Кім болдық? Кімге айналдық?

«Павлодарды Хрущевград деп атайық» дегендер болды. Қонаев келіспеді.

«Солтүстікті орысқа, оңтүстікті өзбекке берейік» деген Хрущевтің ырқына көнбеді. Әрине мұндай адам Хрущевқа жақпады. Қонаев қызметінен шеттетілді. Бір! Қазақстанда ауылшаруашылық кластерін қалыптастырып, агроөнеркәсіптік кешеннің техникамен қамтылуына жағдай жасаған кім екен? Одақты асырайтын агроөлеуетті жасаған кім екен? Ауыл қай кезде түледі? Бұрын ба, қазір ме? «Тартсаң түгінен май шығатын» жеріміздің ауылшаруашылық өлеуетін толыққанды пайдалана алмай, қазақты қытай мен өзбектің өніміне телміртіп отырған жоқ па қазіргілер? Неге салыстырмаймыз? Немесе ауылшаруашылық өнімдерімен өзімізді толықтай қамтып, сыртқа экспорттауға болатынын сол кезде дәлелдеді емес пе Қонаев?

Үшіншіден, Өзбекстанға өтіп кеткен

Қазақстан аудандарын қайтаруға күш салып, тың жерлерді жаппай игеруге, Ерейментау топырағынан неміс автономиясын ашқызуға қарсы тұрып, Шардараға атом электр станциясын салдырмаған кім екен?

Төртіншіден, елде жаппай өндірісті дамытқан кім? Бүгінгілердің «үдемелі индустриясы» құр қағаз жүзінде қалды емес пе? Ядролық физика институттарын мен Орта Азия әскери округі, әскери-инженерлік базасын құрған кім? Ғылым Академияларын дамытқан кім?

Тәуелсіздігіміздің бесігі - Алматыны түлеткен кім?

Бүгінгілер бір қала салып күнде айғайласа, 43 қала, 68 кент салған кім екен?

Олжас Сүлейменовтың «Азия» кітабына қатысты қудалау басталғанда ақынды қорғап қалған кім?

Қонаевтың қателігі жоқ демеймін, бар шығар. Пайғамбар емес, пенде емес пе?!

Сосын көкелер, КГБ-нды пысықрмай, антиквариат па, бриллиант па, көлік пе, әйтеуір жымысқылықпен байыған биліктегілер көп болды сол кезде де.

Кеңестік империя қазаққа қатысты басқа ұлттардан өзгеше саясат ұстанды. Территорияның үлкендігі, табиғи ресурстар, қазақтың мінезін бәрін ескерді олар. Өзге жұртты көшіріп, қазақты өзге ұлттармен мидай араластырғаны, қасқана аштық қылғаны, коллективизация т.б. факторлар көп қой. Кәдімгі геноцид жүргізді емес пе? Соның бәрін есепке алыңдар! «Жанды сақтап қалдық, енді рухты көтерейік» дегені сол ғой Қонаевтың.

Қонаев атамыздың туған күніне арнаған бір ауыз жылы сөзге қылғынып жатыр...

Бүгін Қонаевтың зиратына бардық. Құран оқытқан көп қазақты көрдік.

Тұлғаның басына барып лағнет айтатын ұрпағы болмағанына шүкір...

ТҮЙІН: Үлкен империяның қолтығында тұрып, «арбаны да сындырмай, өзімізді де өлтірмей алып шыққан, Қазақстанның гүденуі мен ауылшаруашылығының өркендеуіне, ел экономикасының қарыштап дамуына, әдебиет-мәдениеттің түлеуіне, айрықша үлес қосқан Дінмұхамед Қонаевтың еңбегін жоққа шығару нағыз көр соқырылық болады. 100 жылда бір туатын ірі тұлғаны қаралау қазаққа абырой өпермейді. Өткен тарихта қара дақтар бар болса, оған тек бір ғана басшы кінәлі емес, оның айналасында бірге қызмет жасаған, сол дәуірдегі кемшіліктерге жол берген тұтас эшалон кінәлі. Мірден өткен, ел есінде есімі жаңғырып қалған нар тұлғаның жақсысын асыру, игі істерін ұрпаққа ұлағат ету тірінің міндеті. Сондықтан, Қонаевқа қол шоқпар сілтегендер ойланса игі еді.

Айтақын МҰХАМАДИ

путаттар бірінші қабатта ұйымдастырылған мектеп жетістіктерінің көрмесімен танысты. Оның барысында осы мектепке ұзақ жылдан бері басқарып, жақсы істерге жумылдырып келе жатқан, үнемі ізденіс үстінде жүретін жаңашылдыққа жаны құмар, облыстық «Білім беру ұйымының табысты көшбасшысы» атты байқауынан табысты көшбасшы деп танылып, Құрмет грамотасына ие болған Эльмира Сейдахметқызы Иманбердиева меймандарға мектеп ұжымының қол жеткізген жетістіктерін

– Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі" деген тақырыптағы халыққа жодауы жайлы айтып, түсіндіру жұмыстарын жүргізді. Жолдауының негізгі бағыттарының іске асырылу барысын бағамдап, жаңадан

ОРАМДЫ ОЙЛАР АЙТЫЛДЫ

паш етіп, арасында сөз кезегін дарынды оқушыларға ұсынды. Солардың қатарында республикалық «Зерде» ғылыми-тәжірибелік байқауының жеңімпазы Жауынбай Наркыз, 11 сыныптың түлегі тоғызқұмалақтан спорт шебері, республикалық және халықаралық жарыстардың жеңімпазы Есерхан Жансерік, озат оқушы «Азамат» әскери-патриоттық клубының мүшесі Қажет Ұлар өз ойларын ортаға салып, мектепке берілген IT кабинеттің мүмкіндіктерін көрсетіп озық ойлы шәкірттеріміз өздерінің еңбектерімен таныстырды, 3Д принтердің мүмкіндігін көрсетіп кетті.

Содан соң мәртебелі меймандар мектеп шаңырағында қала ұстаздарымен жүздесіп, әңгімелесіп, олармен пікір алмасты, әлеуметтік жағдайы жайында сұрастырды. Кездесу аясында депутаттар ұстаздар қауымына Қазақстан Республикасының Президенті Қ.К.Тоқаевтың өткен жылғы "Сындарлы қоғамдық диалог

қабылданған заңнамаларына да егжей-тегжейлі түсінік беріп өтті. Солардың ішінде, Қазақстан Президенті жуырда «Педагог мәртебесі туралы» Заңға қол қойып, барша ұстаз қауымын ерекше қуанышқа кенелкені, жалпы, заң жобасы төрт бағытты қамтитынын: біріншіден, ұстаздардың құқықтарын кеңейту және өзіне тән емес жұмыстардан босату, олардың жүктемесін азайту; екіншіден, мұғалімнің қызметіне қойылатын талаптарды күшейту; үшіншіден, материалдық емес ынталандыру тетіктері, сондай-ақ төртіншіден, материалды ынталандыру мақсатында қабылданған аталған Заң баланы да, дананы да тәрбиелейтін ұстаздар қауымына зор құрметпен қатар айырықша жауапкершілік жүктейтінін де тілге тиек етті. Сонымен қатар, халық қалаулылары қаламыздағы экологиялық түйткіл мәселелер бойынша сөз қозғап, осы мәселелердің шешілу жолдары қарастырылып жатқандығын айтып өтті. Кездесу барысын-

да ұстаздар қауымынан түскен тілектер мен ұсыныстар да болды, соның бірі осы мектеп директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары Ернар Жауынбайұлының ҚР Үкіметінің 2011 жылғы 7 қазандағы №1151 қаулысымен бекітілген мемлекеттік күзетілуге тиісті нысандар тізіміне білім беру ұйымдарын да енгізуді ұсынды. Тау қаласындағы тартымды кездесуде орамды ойлар ортаға салынған осындай тілектер мен пікірлерді депутаттар қойын дәптерлеріне түртіп әкетті.

Кездесу соңында «Nur Otan» партиясы Текелі қалалық филиалы төрағасының бірінші орынбасары М.Бопантаев пен Текелі қалалық маслихатының депутаты Э.С.Иманбердиева «Қазақстан Республикасы мәслихаттарына 25 жыл» мерекелік медалімен марапатталды.

Шора БАТЫРБАЕВ
ТЕКЕЛІ ҚАЛАСЫ

МЕРЕЙ

Айтыстың
қатангері

Қазақта «алақан» деген тамаша сөз бар ғой. Ал дүниенің ең бір ғажайып мейірім ананың алақанында десек, тағы бір жылы алақан ол ізгі жүректі, игі тілекті қамқор ағалардың алақаны дер едім. Бұлай деп жазуымның сыры бұл өмірде ағалар алақанының шарапаты тимеген, жақсылығын көрмеген жан сірә да жоқ болар. Жеке басына арнап жасаған жақсылығы болмаса да, мына фәниде жақсы адамдардың, жақсы ағалардың көп екені де рас. Шынтуайтында, қазақтың «аға» деген сөзінде жылы шуақ қана емес, ерекше қасиет те бар. Ал жолында жақсы ағалар көп ұшырасқан адамның жолы болғыш келеді емес пе?! Сондай жақсы ағалардың бірі – жастайынан сөз өнерін серік етіп, он бес жасынан үкілі домбырасын қолға алған, айтыстың ақтангері, «Алатау» қоғамдық-саяси газетінің бас редакторы Айтақын БҰЛҒАҚОВ. Аға жолы – қашанда ардақты. Міне, сол ардақты аға тышқан жылы туғандардың алды болып алпыстың асқарына аяқ басты.

тартудай-ақ тартты. Осыншама қайғыны көтеру жесір әйелге оңай соқсын ба? Дегенмен, оқытты, тоқытты, қатарымыздан қалдырмады».

Қолхоздың сиырын сауатын шешесімен таңда бірге тұрып, қолғабыс

Мектеп жасындағы Мұхамадидің ұлы Айтақын да жүгері жинаудан алдына жан салмайтын баланың бірі болыпты. «Жүгері сорттау кезінде Әсия деген сыныптасым менің ұшқалақ мінезімді пайдаланып «Сен жүйріксің ғой, мына көзілдірікті ана беттегі құрбыма апарып бере салшы» деген соң,

Өмірдің күнгейі мен көлеңкелі тұсын көріп өссе де ол басына түскен қиындықты мойымай көтере білді. Өзі айтқандай, сабақты керемет оқымаса да, сөз өнерін серік етті. Бұл туралы ойын былайша ағытты.

«Әдебиетке өте жақын едім. Түрлі үйірмелерге қатысып, көркемөнерпаздардың қатарында жүрдім. «Сен адам болсаң, мұрнымды кесіп берейін» дейтін еді кейбір мұғалімдер. Бірақ, сыныпта ер балалар арасынан жоғары білім алған жалғыз мен ғана. Жалпы, ақындық өнер нағашыларымнан дарыған. Әкем Мұхамадиді, анам Күлшария малшылықты кесіп еткенмен өнерге жақын жандар еді. Жайлауға көшкенде, жайлаудан түскенде, көктеуге шыққанда малшылар өзінше бір мереке жасайтын. Сол кезде әке-шешеміз қара өлеңмен айтысатын. Соның әсері болды ма, кейін мектепте жүргенде сатира, юмор жаза бастадым. Біраз уақытқа дейін оны ешкімге көрсетпедім. Кейін сыныптаралық жарыста оқығанымда өнерімді байқап қалған Әсет Керімбаев деген ұстазым мені шыңдау мақсатында біраз сүйреді. Мектеп бітірген соң, ел қатарлы оқуға барғым келді. Сарқан ауданында көркемөнер училищесіне Әсет Керімбаев жетектеп әкеліп, мұғалімдерге табыстады. «Емтихан болатын уақытта келесің» деді. Анамның қасынан ұзап шығып көрмеген басым оқуға барғым келмей қалды. Шыны айтқанда, оқуға баратын жағдай да жоқ еді. Содан соң ауылда халық театры бар болатын, сонда жұмыс істедім».

Ел ішінде «бақсы» атап кеткен айтыскер ақын әңгіме желісін осы арнаға бұрды.

«Бұл рөлге мені 80 адамның ішінен таңдап алды. Көптеген әртис кастингке түсті. Олардың ішінде Тұңғышбайларға дейін болды. Асанәлі ағамыз мені айтыстан көріпті. Сахнадағы отырысым, күйім, келбетім іздеген образға ұқсаған болуы керек, сөйтіп мені шақырып, ақыры бақсының рөлі маған бұйырды.

Киноға түсу алдында ол маған «Сен әуелі, бақсылардың өмірін көріп қайтсаң қайтесің?» деді. Содан бірден Көктал ауылына тартып отырдым. Мұнда Тоқан деген бақсы болатын. Ол ешкім емдей алмаған Еңбек ері Н. Головацкийдің әйелін жазған. Сол үшін Николай ағамыз үлкен үй тұрғызып берген болатын. Тоқан бақсы кітап ашатын еді. Кітапты ашқанында ортасына қасық қойса, оның ұшы айналып тұратын. Алдына барғанында атыңды сұрайды. Сосын кітабына қарап отырып, айтатын. Осылай, мен оған бақсының рөлін ойнау үшін киноға түсіп жатқанымды, Асанәлі Әшімов нағыз бақсының өмірі қалай болатынын көріп кел деп жібергенін айттым. Тоқан бақсы мені бұрыннан жақсы

ЖҮРЕК СӨЗІ

Айтары бар Айтақын

Шора БАТЫРБАЕВ, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі:

– Қағытпа қалжыңдарымен, жарасымды жатыпатарларымен ерекшеленетін Айтекең, кіммен болса да тіл табысып, етене жақын тартып сөйлесетіндіктен онымен үлкен де, кіші де тез арада шүйіркелесіп кетеді. Оның бойында тәкаппарлық пен менмендіктің нышаны да байқалмайды. Оған бірге жүрген кездерімде әбден көз жеткіздім. Көшеде келе жатқанда қарапайым адамдар сәлемдесіп, хал сұрай қалса соларды жыға танымаса да жік-жапар болып, асты-үстіне түсіп жатқаны. Содан менің «Туыстарың ба?» деген сауалыма: «Шынын айтсаң, түрлерін түстегеніммен, анық тани алмадым» деген жауаптарын естіген кездерім болды. Осындай сый-сыяпат, құрметке «Ұлық болсаң, кішік бол» дегендей, Айтақын өзінің қарапайымдылығы, кішіпейілділігінің арқасында бөленіп жүрген шығар деген ойға келдім.

...Айтақынды өзінен гөрі өзенің басына түскен ауыр жағдайлар мазалап, арқасына аяздай бататын сыңайлы. Кабинетіне қашан барсаң да небір адамдармен әңгімелесіп отырғанының, иә болмаса телефон арқылы шенділермен біреудің мәселесін көтеріп жатқанын көресің. Сол кезде тағы «Бұл адамдар таныстарың ба, әлде ауылдастарың ба?» – деп сұрасаң, оларды бірінші рет көріп тұрғанын айтқанында таң қаласың. Жаңағы адамның шаруасын көнекөз танысындай, етжақын туысындай білек сыбана кірісіп, шешіп беруге ұмтылады. Осындай көмегі үшін, құрғақ сөзбен рахметтен басқа ешқандай пайда көрмейтініне де көзім жетті. Мұндай көмекті ол, әсіресе, республикалық «Заң» газетінің Алматы облысы бойынша меншікті тілшісі міндетін қоса атқарып жүрген кейінгі жылдарында қарапайым адамдарға көрсетіп келеді. Сондықтан «Ел құлағы – елу» дегендей, Айтақынның «Атымтай Жомарттығы» көпшілікке кеңінен тарап, оған көмек сұрап келушілердің қатары да көбейіп түскен.

Оның тағы бір қасиеті, өзінің жеке басына қатысты істеріне облыс басшыларына барып, жүгініп көмек сұрауды да жөн көрмейді. Болмаса, облыстың бірінші нөмірлі айтыскер ақыны ретінде оны әкімдердің кез келгені құшақ жая қарсы алып, қабылдайтыны даусыз ғой. Ол өзінен гөрі қарапайым адамның жағдайын күйттеп, соған демеу көрсету қажеттігі жайлы өтініш білдіргенді артық санады.

Айтақынның тілек, құттықтау жазудың да шебері екенін көзіммен көріп жүрмін. Тіптен, жүректі шымырлатып, өткен өмір жолдарын суреттеп, көз алдыдан тізбектеп өткізетін құттықтауларын көпшілік алдында оқығанда мерейтой иесінің көздеріне жас алып, көңілдері босап кеткен кездері болған.

Айта берсек Айтақынның бойына біткен тұма таланттарымен қоса бірте бірте өмірлік тәжірибесіне қалыптастырған адами қасиеттері жетіп- артылады. Бұл мен көріп, білетін Айтақынның күнделікті күйбең тірлігіндегі көңілге түйгендерімнің бір парасы ғана...

жасап, бала болса да қас-қабағын бағып өскен ағаның бала шақтың қызығына көп бата қоймағаны да осыдан болар, бәлкім?! Сол шақта оқушылар сабақты ысырып қойып, егістік алқабынан табылушы еді. Әсіресе, күзгі науқан нағыз жұмыстың айы болатын.

танауым делдиіп жүгіріп бара жатып сүрініп- құлап, сындырып алғанмын. Сыныптасым жылап, мені қарғап-сілегені бар-ды. Осы оқиға есімде қалып қойыпты», – деп балалық шағынан қалған жылы естелікті есіне алды ақын аға.

МЕРЕЙ

АЙТЫСПА

білетін. Сөйтіп, өзінің көрші ауылдағы дүнген әйелді емдеуге баратынын айтып, соған өзімен ертіп апарамын дегені. Осылай екеуміз бірге әлгі әйелдің үйіне келдік. Келе сала ол іске кірісіп кетті. Әйелді емдеу үшін бойындағы барын салды. Ал мен оның әрбір әрекетін көзбен көріп, жадыма түйіп алудамын. Оның әр істегеніне таңданумен болдым. Артынша бақсының өзі талып қалды. Бір сағаттан кейін есін жиы. Түн қарая үйге қайттық. Жол-жөнекей оның барлық әрекетіне тәнті болған мен бастан аяғына дейін сұрап жатырмын. Ол қойған сауалымның бәріне ерінбей жауап берді. Сол түні оның үйіне түнел шықтым. Осыдан кейін бақсының рөлін ойнау маған аса қиынға соқпады».

Айтыстың ақтаңгері атанған аға ең алғаш «Қозы Көрпеш - Баян сұлу» драмасында Қозының рөлін сомдапты. Бірде режиссер «Неменеңе жетісесің, сен де жарымаған жетімсің» деп сілкілегенде бір күн жылап, «енді әртіс болмаймын» деп жұмысқа бармай жатып алыпты. Алайда, бір күннен кейін сахнаға қайта оралыпты. Бұл оның өнер баспалдағындағы сәтті қадамы болған екен. Осылай бірнеше рөлдерді сомдай жүріп Республикалық халық театрлары байқауының лауреаты атанды.

Сөз өнерін серік еткен соң қазақтың қара өлеңіне де қалам тартқан ағамыздың поэзияда да біраз жиғаны бар. Оның алғашқы өлеңі 1979 жылы аудандық газетке шықты. Бұл турасындағы ойын аға былайша ақтарды. «Алғаш рет «Арман» деген өлеңім аудандық газетке басылды. Сол кезде

Емтихан алушы «Ары қарай» деді, басымды төмен салып үндемедім. «Қит – балыққа жата ма?» деп сұрады. Сасқанымнан «Ойбай, ол кемені төңкереді ғой, алып қой, ол балыққа жата ма?» депмін. «Біз сенен сұрап тұрмыз ба десем, сен бізден емтихан алып тұрсың ғой» деген сынақ алушы «Жарайды, елдің намысын қорғап жүрсің ғой» деп оқуға түсіріп жіберген» – деген аға сөзін айтысқа қарай бұрды. «1975 жыл айтыстың жаңа ұйымдастырылып, қайта жаңғырып жатқан кезі болатын. Сол тұста идеологиялық жұмыстарды орыстар басқаратын. Бізде бір Молчанова деген алай бар еді. Сол айтысты көріп отырған, оның қазақша түсінбейтіндігін ескере қойған мен «Осы айтысты біреуің Молчанова алайға аударып беріңдер» деп сөз арасында айтып қалғаным бар. Ол кездегі саясат мықты, басшыға қарата батыл сөз айтқаныма ұстаздарым тосырқап қалғанымен, батылдығымды бағалады-ау деймін, Молчанованың мені құшақтап, бетімнен сүйіп, «Ты молодец» дегені бар.

Айтыс ақыны болу – Алланың адам бойына беретін ерекше сый, екіншіден, тұқым қуалайтын өнер, демек, ата-бабаңның қанында бар қасиет. Ал оны ары қарай алып жүру үшін кез келген адамға білім керек дейді жақсы аға.

«Айтыста екі ұстазым болды. Оның бірі 13 жасымнан сахнаға шығарған Әсет Керімбаев болса, кейін Әбікен Сарыбаевтың тәлімін көп көрдім.

1982 жылға дейін аудандық айтыстарға қатысып жүрдім. Сол жылы әскер қатарына

қатты толқығаным бар. Тіпті бірде аудандық газеттің тілшісі арнайы театрға келіп «Өлеңді өзің жаздың ба?» деп сұрағаны есімде. Осыдан кейін іле-шала мал қырку науқаны жайында ақпаратым жарық көрді. Сөзді серік етіп, қаламды қару етіп аудандық газетке жиілетіп мақала жазатын болдым. Өлең жазған адамға мақаланың аса қиындығы болмайды екенін білдім. Кейін облыс орталығына қазақ тілі қоғамына қызметке келгенде де жетісудың айтыс-ақындары туралы сол кездегі облыстық «Жерұйық» газетіне мақалаларым жарық көріп тұрды».

Газетке мақалалар жаза жүріп ол облыс-тық теле-радио-да репортер қызметін де атқарды. Осы тұстарда халық емшілері хақында жоспарлы хабарлар да жасады. Бір сөзбен айтқанда, журналистика мамандығын арнайы бітірмесе де қаламын қару ете жүріп қоғамның түйткілді дүниелерін жазды, бүгінге дейін жазып та келеді.

«Менің алған жоғары білімім бастауыш сынып мұғалімі. Оның өзін сырттай бітірдім. 1996 жылы Талдықорғандағы жалғыз оқу орны І.Жансүгіров атындағы институтта отыз қыздың ішінде жалғыз оқыдым. Сессияға келген қыздардың зачеткаларына ақын атымды пайдаланып баға қойғызып беретінмін. Оқуға түскенім тіпті қызық болды. Мен туған ауылда өзен жоқ. Биология пәнінен «Балықтың қандай түрлерін білесің?» деген сұрақ келді. «Фарель, ит балық» дедім күмілжіп. Бар білетінім сол.

алынып, Отан алдындағы борышымды өтедім. Ал облыстық айтысқа келгенім 1986 жыл. Сол жылы Қалқа Жапсарбаевтың 100 жылдығы болды. Осы айтыста нағыз дүлдүлдерді көрдім. Үлкен ақындардың көзін көрген соңғы тұяқ мен екенмін.

Мені тәрбиелеп, баптаған екі ұстазымның да мінезі тік еді. Тік сөйлеп, тік жүретін, ешкімге кек сақтамайтын жандар болды. Ұстазы жақсының – ұстанымы жақсы деген бекер айтылмаса керек. Бертіңіз дейін Әбікен Сарыбаевқа жазғандарымды көрсетіп, хат алысып тұрдым. 1987 жылы Қызылордадағы айтысқа қатысып, жеңіліп, құлазып келдім. Сөйтіп, айтысқа шықпаймын деп ойладым. Сол кезде Әбікен ұстазымның: «Ақын ешуақытта жеңілмейді, ақынды дұрыс баптамаған халық жеңіледі» деп жазған хаты «айтыстан кетемін» деген райымнан қайтарды. Оның бұл хаты бүгінге дейін мұражайда сақтаулы тұр.

Бұдан кейін талай айтысқа шықтым ғой. Ауылдағы кезеңнен есептесем айтыстың сахнасында 45 жыл жүрген екенмін. Осы жылдар ішінде айтыс өнерінің талай ақтаңгерімен айтысыппын. Солардың арасында Қонысбаймен жақсы айтыс жасай алдым. Ал Әселханмен айтысу деген тіптен жеңіл болатын. Неге десеміз, оның бойында қарсыласын жетектеп отыратын жақсы қасиеті бар еді. Ал Әсия айтыста суық болғанымен, дастархан басында жан-жағын күлкіге қарық қылып, қалжың айтудан алдына жан салмайтын. Бірде осы тұрғыда тәтеме: «Осы сіз дастархан

басында елді күлкіге қарық қыласыз да, сахнада неге суықсыз» деген сауал қойғанымда, «сахнаның мәдениеті деген болады» деп жауап қайырды. Мен кейінгі жас толқындармен де айтыса беремін. Ал, біз қатарластардың көбі айтыстың сахнасынан ерте кетіп қалды. ...Көңілімді қынжылтатын дүние көп.

ЖҮРЕК СӨЗІ

Менің досым 60-та

Ришад ТҰРҒАНБАЕВ, облыстық «Жетісу» газетінің журналисі:

– Бұл жігіттің досы қалай алпыста болады деп таңғалып отырсыз ғой. Рас, достықта шек болмайды екен және жас талғамайтынын да айта кетейін. Менің досым Айтаға – Айтақын Бұлғақов. Айтағанның маңайында жүргендердің жас ерекшелігі әртүрлі. Мен солардың ішіндегі орта буынымын. Неге олай десеміз, Айтағаң адам талғамайды. Туа бітті мінезі аңқылдаған, ақ жарқын, барлығын бауырына тартып жолдас болады. Сондықтан шығар, Айтағаң мені де жақын тартып, соңы достыққа ұласты. Алаштың арда азаматы жайлы әңгіме қозғасам, Айтағаң аузын ашса, жүрегі көрініп, балаша елпілдеген мінезімен жағымды жан. Жүрген жерін қыран-топан күлкіге көміп жүреді. Үлкенге деген құрметі, жасқа деген қамқорлығы ерекше. Бір істің қиуын қиыстыра алмай, алдына бара қалсаң, оны біржақты етпей тынбайды. Қолұшын созып, қолтығыңнан демеп, ақылы мен парасаттылығын қосып бетіңді қайтармайды. Өзіл-қалжыңы ерекше. Ешқайсымыздың көңілімізді жықпай соңынан ілестіріп, үлкендіктің үлгісін көрсетеді. Бұл Айтақын ағамның бір ғана қыры. Ол кісінің жан дүниесіне бойлай кетсең қазақ деп соққан жүрегінің қағысын естисің. Өзіл мен қалжыңды араластыра отырып, ұлттық мәселені алға тартқанда өзің де еріксіз ойланып қаласың. Ақындығы бір басқа, жалпы азаматтығын айтып отырмын. Талай мәрте Айтақын ағам мен Жәмила жеңгемнің шаңырағында болдым. Қазақтың жөн-жоралғысын жасап, жеңгем екеуі бізге ағынан жарылатын. Жоралғыны көрсету арқылы қазақтың салт-дәстүрін біздің бойымызға сіңіртіп жүргендігін кейін білдік. Ағамыз бен жеңгемізден көрген тәрбиемізді біз жастарға көрсетіп келеміз. Осындай болмысы бөлек Айтақын ағам 60 жасқа толып жатыр екен. Асқаралы алпыс жасыңыз құтты болсын, алтын аға! Алаштың Айтақыны деген желкеніңіз мәңгілік желбіресін!

Жамбыл атамыз жүзге келгенше өлең айтты. Одан кейінгі сөздің дүлдүлдері 70-80-ге дейін айтыстың алдын бермей жүрді. Көзін көрген біз солардың қолынан дәм татып, бірге айтысып келдік. Оларға «сендер шалсыңдар, кетіңдер» демедік. Ал қазіргілер қырықтан асқандарға «сен шалсың, жастарға орын бер» деп айтып салады. Бұл айтыстағы мәдениетті ғана емес, сабақтастықты үзеді. Қарным ашатыны: айтыстағы мәдениет, айтыстағы стиль, айтыстағы мақам мүлдем жоқ. Қазір бір-бірін қайталау көбейді. Бүгінгі айтыскерлер драма театрдың актерлері секілді. Картаны ашып ойнайды, сен мынаны айтасың, мен мынаны айтамын деген секілді. Бұл қазіргі айтыстың ішкі «қуһнясының» құрдымға кетіп бара жатқанын білдіреді. Айтыс деген біздің ұлттық құндылығымыз емес пе?! Ендеше, оны жаңғыртып отыру кейінгі ұрпақтың парызы деп білемін».

Айтыстағы айтулы тұлға республикалық халық театрлар байқауының лауреаты, қазақтың ұлы тұлғасы Мұхамеджан Тынышбаевтың тарихи мұрасын зерттеуге уәес қосқаны үшін, «Мұхамеджан Тынышбаевтың туғанына 130 жыл» медалімен, Моңғолия демократиялық партиясының «Моңғолия тәуелсіздігінің құқығын қорғаудағы ісіне қосқан үлесі үшін» орденімен, Моңғолия Қазақ жастар одағының жоғары сыйлығы «Көшбасшы» алтын медалімен, «Мәдениет саласының үздігі» төсбелгісімен, Тәуелсіздіктің 25 жылдығына орай ҚР Ішкі істер министрлігінің медалімен марапатталған.

Дала ақындарының даңқын жайған өнер – айтыс емес пе?! Айтыста тек ақын мен ақын сайыспаған. Ол жерде елдің намысы мен ары сынға түскен ғой. Сөздің ұстасы болған аға сол бұрнағы айтыстың стилін қайта қалпына келтіре алмай жүргеніне қарны ашатынын да айтты.

«Республика көлемінде «Nur-Otan» партиясының қолдауымен көп жерде айтыс мектептері ашылуда. Батыста, Сыр елінде, Таразда ашылды. Бұл өңірлер тіпті ауылдарда айтысқа баулитын

мектептер ашуда екен. Ал біздің Жетісу өңірінде әлі күнге бір мектеп қалыптаспай келеді. Мен газет жұмысына араласқалы бері, бұл іс те аяқсыз қалып қойды. Айтысқа тәрбиелеген шәкірттерім Балғынбек және Жандарбекпен тоқтап қалды. Бүгінде Жалғас Садыр деген жас жігіт менімен уатсап арқылы байланысқа шығып жүр. Соған қолымнан келгенше ақыл-кеңесімді беріп келемін. Ал енді, айтыс мектебін қайта қалыпқа келтірсек деп Мәдениет басқармасымен жұмыс істеп жатырмыз. Бірақ, қаншалықты өнімді боларын айта алмаймын.

Айтыс ақыны боламын дейтін балалар көп оқып, іздену керек. Қазақтың терме-толғауларын, батырлар жырын жатқа біліп, ауыз әдебиетін бойына сіңіруі қажет.

Алаш қайраткері, ұлттың ұстазы болған Ахмет Байтұрсынұов: «Айтыс екі палуан күрескені, екі ойыншы ұтысқаны, екі батыр жекпе-жек ұрысқаны сияқты» деп мінездеме берген ғой. Айтыс ақыннан ақындықты ғана емес, әншілікті, актерлықты, домбыра, баян секілді аспаптарда ойнай алатын

мықты музыкалық қабілетті, оның бер жағында діни әрі дүниаяуы білімді талап етеді».

Ағамыз өз сөзінде айтыс мектебінде оқығанның бәрі ақын болмауы мүмкін, бірақ бәрі адам болады. Ақындық адамды тәрбиелейді. Ал айтыс деген бұлақ. Бұлақтың көзі ашылса, асыл мұраға айналатындығын да жасырып қалмады.

...Айтыскерлік бір мезетте бір ауыз сөзбен қоғамдағы мәселені шешу, айту. Яғни, бір-ақ сөз айтасың, сол жұрттың таңдайында қалып қояды. Ел ішінде мұндайларды «тақтақ» ақын деп те атайды екен. Біздің кейіпкерді де «тақтақ ақын» деп атасақ болатын шығар.

Ағамыздан Құдай қосқан қосағы Жәмила тәтемізбен қалай танысқандығы туралы сұрадық. Бұл турасында ол былай деп ағынан жарылды. «Біздің махаббатымыз 8-сыныптан бастау алған. Жәмиланың үлкен әпкесі біздің ауылда сауыншы болды. Сонымен еріп малды ауылға келіп тұратын. Сөйтіп жүріп, бір-бірімізбен тіл табыстық. Ол тұста қыз-жігіт болып, хат жазушы едік бір-бірімізге. Сол хаттарды әлі күнге дейін сақтап жүр ғой тәтелерің... Бала кезден басталған тұнық сезіміміз, қарым-қатынасымыз әлі күнге дейін сол тұнық күйінде келеді. Мұнымыз да, сырымыз да бір болып, тату-тәтті өмір сүрудеміз. Алла берген екі ұлымыздан келін түсіріп, балдай тәтті немере де сүйіп отырған жайымыз бар».

Әкім Абай айтқандай, біздің кейіпкеріміз де бүгінге дейін қағаз бен қара сияны ермек қылып келеді. Жазып, сызғандарын кітап етіп жарыққа да шығарды. Кейінгі тұста жазғандарын жинақтап шығару да ойдағы дүние. Ақын Серік Ақсұңқарұлы бір өлеңінде: «Толырақ – ақынның төркін жұрты. Ұлты – алпыс екі тамыры, жұлын жүйесі, жан жүрегі» депті. Сол айтқандай, Айтақын Бұлғақовтың да ұлты – алпыс екі тамыры, жаны, жүрегі, бар болмысы. Жан дүниесімен ұлтын сүйеді. Ал оның жансарайына үнілсеңіз, бүлкілдеген әр тамырынан осыны байқауға болады.

...Ағалар деген бірлік пен берекенің тұтқасы ғой. Олай болса, бірлік пен берекенің тұтқасы болып, аман жүргейсіз, жақсы аға! Келген кемел жасыңыз құтты болсын! Үнемі жаныңыздың табылатын жан жарыңыз – Жәмілеңіз, өміріңіздің жалғасы – ұрпақтарыңыз, қадіріңізді ұғынар халқыңыз аман болсын! Алла ұзақ ғұмыр берсін сізге!

Сарби ҚАСЫМБЕКҚЫЗЫ

SMART CITY

ВИДЕОНАБЛЮДЕНИЕ, БЕЗОПАСНОСТЬ И КОМФОРТ. КАК ЖИВЕТ САМЫЙ УМНЫЙ ГОРОД КАЗАХСТАНА - SMART AQKOL

В начале 2019 года небольшой город в Акмолинской области с населением в 14 тысяч человек стал настоящим городом будущего, где применили самые передовые технологии цифровой инфраструктуры. Акколь превратился в Smart City - город, в котором на улицах и в общественном транспорте имеются камеры видеонаблюдения и бесплатный Wi-Fi, родители получают уведомления на свой смартфон о том, когда их дети пришли в школу, а квартиры стали умными домами. Мы решили побывать в умном городе и посмотреть, как изменилась в нем жизнь после всех нововведений. Проезжая по небольшим улочкам уютного городка Акколь, можно заметить большое количество видеокамер, установленных в самых разных местах. По городу их расположено более 70 штук. Причем это не просто камеры, а система умного видеонаблюдения, функции которой включают в себя поиск автомобиля по номерам, распознавание лиц, определение наличия оружия во всех школах, больницах и акиматах. Если человек находится в розыске и приближается к школе, больнице, ЦОНу, акимату, система сразу оповещает об этом. Для обеспечения безопасности создана единая городская система видеонаблюдения, построенная на базе облачной платформы и использующая для передачи информации 17,5 километра оптоволоконных линий связи сети на базе технологии LoRa. Преимущества технологии в том, что базовые станции имеют большой радиус охвата, а конечные устройства, использующие этот стандарт, например счетчики воды, могут работать от одной батарейки 5-10 лет.

«Пока я был в армии, мой родной город изменился до неузнаваемости! Вернувшись, я, конечно, удивился тому, как преобразился город. Не узнал его прямо. Когда появились камеры у нас в городе, мы почувствовали, что стало намного спокойнее. Вот недавно камеры помогли моей подруге найти кошелек, она его обронила. Благодаря видеонаблюдению нашли того человека, который подобрал кошелек», - рассказал 20-летний житель Акколя Аблайхан.

Особо важными объектами для видеонаблюдения считаются школы, больницы, акиматы и другие государственные учреждения. На входе снаружи и внутри каждой школы расположена камера, считывающая лица всех, кто заходит в здание. Внутри школ расположены специальные турникеты, которые обеспечивают пропускную систему для школьников. Каждый ученик имеет свою именную карту, с помощью которой, приложив ее к турникету, он может попасть в школу. Данная система позволяет не только вести учет учеников и иных посетителей школы, но и через мессенджер Telegram оповещает родителей о передвижениях ребенка.

«С начала 2018-2019 учебного года в рамках проекта Smart City Aqkol и программы «Цифровой Казахстан» школа оборудована системой контроля безопасности, это турникеты, камеры распознавания лиц, газоанализатор, датчик движения и задымления и так

далее. Все это позволяет нам в режиме онлайн вести наблюдение за кабинетами. После подключения компонентов умного города полностью исключены случаи посещения школы людьми, не имеющими отношения к образовательному процессу», - рассказала директор аккольской средней

школы № 1 Асель Садыкова.

Также в школах появились электронные библиотеки, где ученики, используя свои смарт-карты для входа, могут взять книгу.

«Вместо обычных бумажных читательских формуляров используется смарт-карта, с помощью которой мы можем увидеть информацию о дате выдаче книг, дате возврата, задолженности и так далее. Конечно, это облегчило работу. Вместо бумажной волокиты - все в цифровом формате», - рассказала заведующая школьной библиотекой Вера Бусановская.

Также нельзя не отметить, что в школах Акколя имеются точки Wi-Fi с бесплатным доступом в Интернет.

«Сейчас Интернет играет огромную

роле.

Ученица 11-го класса местной школы Линара Куанышбаева называет свой город самым безопасным. «Конечно, мне нравится, что у нас такие технологии, для нас - 100-процентная безопасность. И мы чувствуем это. Я знаю, что благодаря системе умного города быстро находят нарушителей и решаются разные конфликты. Я активно пользуюсь бесплатным Интернетом. Бывает, что у тебя закончился трафик на мобильном, ты подошел к этому «грибочку», подзарядился и зашел в Интернет. Скорость позволяет даже фильмы смотреть», - рассказала школьница.

Грибочками она называет скамейки, на которых имеются специальные USB-слоты для зарядки девайсов. Центральным элементом Smart Aqkol является интеллектуально-аналитическая платформа управления умным городом, осуществляющая обработку данных, корреляцию и прогнозирование, используя для этого технологии машинного обучения

межведомственного взаимодействия. Объект имеет большой диспетчерский зал, видеостену для мониторинга и колл-центр. Основным отличием умного города является комплексное применение технологий интернета вещей, Big Data и элементов искусственного интеллекта, предназначенных для координации и помощи городским службам в принятии решений по управлению городом. По данным правоохранительных органов, за время работы ситуационного центра с помощью видеонаблюдения было раскрыто три уголовных правонарушения, пресечено три факта хулиганских действий, выявлено более 20 административных

роль для учеников. Мы получаем дополнительную информацию по предметам, пользуемся электронной учебной программой на сайте Bilim.kz. Благодаря Wi-Fi в школе у нас есть к этому доступ. И если вдруг ты не присутствовал на уроке, то можешь пройти этот урок самостоятельно», - говорит ученик 11-го класса Темирлан Жумабаев.

Отдельно стоит отметить, что при помощи своих смарт-карт ученики могут обслуживаться в больнице, которая также оснащена системой умного видеонаблюдения и точками бесплатного Wi-Fi.

«В нашей больнице размещены несколько камер, которые дают сигнал в единый центр. Также у нас имеется бесплатный Интернет для посетителей, и доступ к нему един во всех точках - как в общественном транспорте или на улицах. Конечно, все это нашим посетителям нравится и однозначно облегчает нам работу», - рассказал главный врач Аккольской центральной районной больницы Серик Акшалов.

Всего же по городу установлено 34 точки Wi-Fi, на 27 осветительных опорах установлены камеры. На площади перед Домом культуры установлен электронный информационный стенд, который может подсказать самую разную информацию о

и искусственного интеллекта. Вся информация с видеокамер, датчиков загрязнения воздуха, датчиков открытого люка и иных устройств направляется и аккумулируется в специальном ситуационном центре. Здесь происходит мониторинг и управление системами умного города. В центре размещаются дежурные представители городских служб и осуществляется координация

правонарушений, раскрыто более четырех фактов оставления места ДТП. Инфраструктурным оператором в проекте Smart Aqkol является АО «Казхателеком». Директор департамента Дивизиона по корпоративному бизнесу компании Самат Имбаев отметил, что Акколь сейчас является площадкой для тестирования и пилотирования новых технических решений, которые могут быть применены в других регионах РК. В качестве результатов проекта можно отметить следующее. Во-первых, обеспечено 100 % покрытия города беспроводными сетями 4G, Wi-Fi, за счет чего удалось добиться снижения цифрового неравенства. Во-вторых, наблюдается снижение количества административных правонарушений на 20-50 %. В-третьих, в 3 раза снижено энергопотребление уличного освещения. Можно отметить улучшение контроля за посещаемостью и успеваемостью в

школах, снижение времени реагирования на технологические и чрезвычайные происшествия, а также увеличение объема платежей за электроэнергию и воду, за счет автоматизации процесса передачи показаний», - заявил Имбаев. Кроме этого, по его словам, в ближайшее время элементами Smart City будут оснащены Алматы, Нур-Султан, Шымкент, Туркестан.

Бейсенбі - Четверг, 23 қаңтар

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Мәңгілік аспан астында»
06.30 14.00, 17.00, 20.00, 00.10 AQPAPAT
07.00 «TANSHOLPAN»
10.00, 18.00 Т/х «Шытынаған тағдыр»
12.00,00.40 «Ниет»
14.10,21.30 Т/с «Көсем»
16.00 «Бір күн»
16.25, «Қазыналы Қазақстан»
17.15 «24 сағат табиғат құшағында»
20.35 «Ашық алаң» ток-шоуы
23.25 «Бізбен бірге» Теле-хикая
00.40 «Ниет»
02.15 «Ауылдастар»

09.00 Т/х «Қиын шақ»
09.50 Новости (Қайталау)
10.30 «Розыск»
11.30 «Жена полицейского»
13.35 «Осиное гнездо»
14.40 «Не плачь по мне, Аргентина»
15.50 Т/х «Сағыныш»
17.10 Т/х «Қиын шақ»
18.10 Т/с «Қарат теңіз»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.20,04.10 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Жена полицейского»
23.50 «Мост-2»
02.20 «Той бастар»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Арнайы репортаж»
10.30 «Ұлт пен рух»
11.00 «Бірінші ханым» теле-хикаясы 77-бөлім
12.00 «Жетісу жұмбақтары»
12.30 «Қателік»
13.00 «Шашу»
14.00 «Тастүлек»
14.30 «Спорт-тайм»
15.00 «Әсем әуен»
16.00 «Киноман»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.25 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
18.00 «Шашу»
19.00 «Тұжырым» /тікелей эфир/
19.30 «Әсем әуен»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Кең ауқымда»
21.30 Новости
22.00 «Бірінші ханым» теле-хикаясы 78-бөлім
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

05.58 ҚР Әнұран
06.00,03.30 «Ризамын»
07.00 Информбюро
08.00 «Тылсым әлем»
09.00 М/ф «Ежик Бобби»
11.00, 21.00 Сериал «Иффет»
12.10 «Жанкешті ханымдар»
14.10 «Маша и медведь»
15.00 «Экстрасенсы детек-тивы»
16.00 Сериал «90- Е»
17.00 Сериал «Вороныны»
18.00 Сериал
20.00 Информбюро
22.00 « What’s Up»
23.30 «Әзілдер жинағы»
01.10 Сериал «Мехектің өмірі»
01.50 Алдараспан,Шаншар, Нысана әзілдері
03.30 «Ризамын»
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 05.15 «Гу-гулет»
07.00, 22.05 Т/х «Азулылар әулеті»
08.00,17.00, 03.45 Т/с «Элиф»
09.00 М/ф
09.30 «Замуж после всех»
10.30 «Смеяться разреша-ется»
12.40 19.00 Сериал «Вольная грамота»
13.50, 18.00 Т/с «Балабол-3»
15.00, 23.00 «Q-EЛI»
15.20 «Тек қана қыздар»
16.00, 03.00 Т/х «Жаңа келін»
20.00,01.30 Т/с «Слуга на-рода-3»
21.00 Лотерея 777
21.05 Т/х «Зың-зың Күлпаш»
23.30 Х/ф «Во имя мести»
02.30 «Кзландия»
04.30 «Жеңіп көр»

Жексенбі - Воскресенье, 26 қаңтар

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Қызық екен»
07.00 «Сәлем, Қазақстан!»
08.10, 09.30 М/ф
09.45. «Ақсауыт»
10.00, 18.00 Т/х «Шатынаған тағдыр»
12.50 Димаш Құдайбергеннің Нью-Йорктегі концерті
15.30 «Гарри Поттер Азқабан тұтқыны » фильм
20.00, 01.20 «Арта»
20.45, 02.05 «Журналистік зерттеу»
21.10 «Әзіл әлемі»
23.00 К/ф «Құрыш адам»

АСТАНА

06.00 «Ән мне әзіл»
07.10 «28 Панфиловцев» Х/ф
09.20 М/ф
09.50, 18.05 «Сыла»
11.50, 21.00 «Қара ниет»
12.50 Той жыры
13.30 «БасТаймс»
15.00 Х/ф «Посейдон»
17.15 Ұздік әзілдер
20.00 Астана аптасы
20.45 «Аялы алақан»
22.00 «Алдараспан»
23.00 «Қызық болған»
00.45 «Ел аузында»
01.25 «Итоги»
02.10 К/ф «Биші қыз»

ХАБАР

06.00 Тамаша
07.45 Концерт
10.00 Тұсаукесер «Жауынгер»
10.30 «Сенат ақсақалов»
11.00 Х/ф «Зачарованная»
14.45 Х/ф «Көкжал»

Жұма - Пятница, 24 қаңтар

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 17.45 Көңіл толқыны
06.30,14.00,07.00, 20.00, 00.20 Ақпарат
07.00 «Таңшолпан»
10.00, 18.00 Т/х. «Шытынаған тағдыр»
12.00. 00.50 Ниет
14.10, 21.30 Т/Х «Көсем»
16.00 Иман өзегі
16.20 Д/ф «Азамат»
16.40 «Қазақтың Қаркені»
17.15 Ауылдастар
20.35 Ашық алаң
23.25 Бізбен бірге
23.50 Парасат майданы

ХАБАР

06.00 Қорытынды жаңалықтар. Итоги дня
07.15 Көрімдік
07.40 «Қызық times»
08.40 Т/Х «Келінжан »
10.20, 21.40 Сериал «Писто-пад»
12.00 Жаңалықтар. Новости
12.30 Патриот
13.00 Сериал «Семейный альбом»
14.50 Ток-шоу Давайте гово-рить с Айгуль Мукей
16.00 «Религия. Сегодня»
16.20 Тікелей эфирде
«Қоғамдық талқылау»
17.20 Т/Х Пәленшеевтер
17.45, 23.15 Т/х «Абдулхамид хан»
19.30 Қорытынды жаңалықтар
20.00 Т/Х «Көкжал»
20.50 Премьера Новый курс
21.00 Итоги дня
00.50 «Төрлетіңіз»
01.50 Черный список
02.30 Менің тағдырым

АСТАНА

06.00, 05.00 «Ән мен әзіл» концерт
06.30 Күлдірген
07.00, 17.00, 00.00 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.50, 18.05 Т/х. «Сыла»
11.50, 21.00 «Қара ниет»
12.50 М/ф «Буба»
13.00, 03.00 Сериал «Не ври мне»
14.00 Сериал «Бригада»
16.25 Деректі драма «Кім кінәлі?»
20.00, 02.00 «Astana times»
22.00 Т/х «Жаза»
01.00 «KazNet»
04.00 «Сырты бүтін»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02.30 «Той базар»
06.45, 03.15 Той заказ
07.10, 18.00 Басты жаңалықтар
07.45 Жұма уағызы
08.00 Доброе утро
11.00 «Ералаш»
11.10 «Мужское/Женское»
12.00 «Қалаулым»
15.10 «Воспитание и выгул со-бак и мужчин »
17.00 «Жди меня Казахстан»
18.45, 02.50 «Заң сөйлесін»
20.00 Главные новости
20.45 Поле чудес
22.00, 00.00 «Выражи судьбы»
23.00, 01.45 Паутина

КТК

07.05 КТК қоржынынан
07.20 Кешкі жаңалықтар
07.45, 01.15 Т/х. «Мұңайма

03.20 «Казнет»
04.20 «Әзілстан»
05.20 «Күлдірген»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.45 Т/х «Мистер Хутен и леди»
06.45, 03.05 «Тамаша сити»
07.35 «Той заказ»
08.00 «Сенбілік жаңалықтар»
08.35 «Ұшқалақ»
08.45 «Воскресные беседы»
09.00 Х/ф «Слезы на поду-шке»
12.45 Контент
13.15 «Кто хочет стать мил-лионером»
14.25 Премьера «Своя колея»
16.05 «Колдовское озеро»
18.00 Басты бағдарлама
18.35 Кешкі кездесу
20.00 Аналитика
20.55, 23.00 «Моя идеальная мама»
22.00, 02.20 Паутина
00.45 Ночной кинотеатр «Дру-гой мир: войны крови»

Нефисе»
09.00, 17.10 Қиын шақ
09.50 Новости
10.30 Сериал «Розыск»
11.30 Сериал «Жена полицей-ского»
13.35 Мелодрама «Осиное гнездо»
14.40 Мелодрама «Не плачь по мне Аргентина»
15.50 Т/х «Сағыныш»
18.10 «Қара теңіз» т/х
19.30 «Кешкі жаңалықтар»
20.00 «Әйел қырық шырақты-2»
21.00 « Вечерние новости»
21.40 Мелодрама «Доктор смерть»
02.10 Той beststar
03.10-04.00 Ақиқатын айтайық

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Кең ауқымда»
10.30 «Тұжырым»
11.00 «Бірінші ханым» телехи-каясы 78-бөлім
12.00 «Әсем әуен»
13.00 «Шашу»
14.00 «Экорейд»
14.30 «Әдебиет пен адамзат»
15.00 «Әсем әуен»
16.00 Д/ф «Таңғажайып таби ғат»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.25 Д/ф «Үміт күттірген ұл»
18.00 «Шашу»
19.00 «Кең ауқымда»
19.30 «Әсем әуен»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Желі-KZ»
21.30 Новости
22.00 «Болмыс» ток-шоуы,
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

06.00, 02.00 «Ризамын»
07.00 «Информбюро»
08.00 «Тылсым әлем»
09.00 «Тайна магазина игру-шек»
11.00 Сериал «Иффет»
12.10 Сериал «Жанкешті ханымдар»
14.10 «Маша и Медведь»
15.00 «Экстрасенсы детективы»
16.00 «Ежик Бобби: Коллужие приключения»
18. 00 Кино «Хоттабыч»
20.00 «Информбюро»
21.00 Х/ф «Как я стал русским»
23.00 «Әзілдер жинағы»
00.00 «Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері»
03.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 05.15 «Гу-гулет»
07.00, 22.05 «Азулылар әулеті»
08.00, 03.45 Т/х. «Элиф»
09.00 «Леди Баг и Суперкот»
09.30 «Замуж после всех»
10.30 Сметься разрешается»
12.40 Сериал «Вольная гра-мота»
13.50 Сериал «Балабол-3 »
15.00 «Субботний вечер»
17.10 «Юморина »
19.00 «Я хучею»
21.00 Лоторея «777»
21.05 Зың-зың Күлпаш
23.00 Q-Eli
23.30 «Зной»
01.40 Лорд дракон»
03.30 Айна онлайн
04. 30 Жеңіп көр

КТК

07.05, 02.45 «КТК-да Қабатов»
08.00 Сағындырған әндер-ай
09.30 «Смеяться разрешается»
12.00 Мелодрама «Там, где нас нет»
16.10 Концерт группы «Дер-виши»
18.20 «Алдараспан»
19.30 «Улы тамшылар»
20.30 «Дау-дамайсыз»
21.00 «Портрет недели»
22.00 «Слуги народа»
22.30 Мелодрама «Охота на верного»
00.30 «Свадьба вслепую»
01.40 «Асауға-тұсау»
03.40 «Көріпкел

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Жетісу зертханасы»
10.25 «Единый народ»
10.45 Д/ф «Әлемнің мәдени

Сенбі - Суббота, 25 қаңтар

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Quzyq eken
07.00 AQPAPAT
07.30 «Сәлем, Қазақстан»
09.00 Тұсаукесер «Толағай»
09.30 М/х. «Сиқырлы сақшылар»
10.00,18.00 Т/х. «Шытынаған тағдыр»
12.00, 02.20 Nur Tiley
12.35 М/ф. «Мадагаскар-2»
13.55 Комедия «16 қыз»
15.45 Концерт «Құс қанат жымыр» М.Бесбаев
20.00,01.15 MASELE
20.35 Д/ф. «Әл-Фараби 1150 өркеніет шырақшысы»
21.00 Д.Құдайбергеннің Нью-Йорктегі концерті
23.40 «Екі жұлдыз жарыста жарқырайды»
01.50 Ауылдастар

ХАБАР

06.00 Тамаша
07.30 Концерт «Өндер мен жылдар»
09.45,01.20 Көрімдік
10.45 Премьера! «Дорогая Кымбат»
11.15 Премьера! «Не туристы»
11.45 М/с. «Нильс Хольгерсон»
12.45 М/ф. «Алиса в стране чудес»
14.00 Концерт «Сырнаймен егіз сырлы әнім»
16.00 Т/х. «Тракторшының махаббаты»
19.20 Концерт «Биле»
21.00 «7 күн»
22.00 Сериал «Шерлок»
23.40 Сериал «Черный список»

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл» концерттік
06.30,03.15 «KazNet» ғаламторға шолу
07.00,20.45 Үздік әзілдер
08.00 М/ф. «Матч-реванш»
08.20 М/ф. «Мешок яблок»
08.40 М/ф. «Маша и медведь»
09.50, 18.05 Т/х. «Сыла»
11.50, 21.00 Т/х. «Қара ниет»
12.50 Ел аузында
13.50 Х/ф. «28 Панфиловцев»
16.25 «Алдараспан» әзіл-сықақ театры
20.00 Итоги
22.00 Х/ф. «Посейдон»
00.15 Көркем фильм «Биші қыз»
01.35 Той жыры
02.05 Қызық болған
04.05 Сырты бүтін
05.00 «Күлдірген» әзіл-сықақ

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Мистер Хутен и Леди»
06.45,03.25 Тамаша сити
07.35 Той заказ
08.05 Басты жаңалықтар
08.50 Ұшқалақ
09.00 Сериал «Жемчужная свадьба»
12.45 «Фабрика грез»
13.10,18.35 «Super Qala.kz»
14.25 «Лучше всех»
16.10 Х/ф. «Двенадцать чудес»
18.00 Сенбілік жаңалықтар
20.00 «Главная тема»
20.30,23.00 Х/ф. «Юрочка»
22.00,02.40 «П@утина+»
00.20 Кино «Человек-паук-2»
04.10 Ұшқалақ

КТК

07.05 Т/х. «Үлкен үй»
07.45 «Әйел қырық

шырақты-2»
08.50 «Верните мне красоту»
реалити-шоу
10.10 Х/ф. «Доктор смерть»
13.50 Кино «Цена свободы»
18.20 «Сағындырған әндер-ай»
М.Илиясованың ән кеші
21.00 Большие новости
22.00 Х/ф. «Там, где нас нет»
01.40 Реалити-шоу «Свадьба в слепую»
02.45 Кино «Қос мұңлық»
03.50-04.30 Т/х. «Үлкен үй»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Желі-KZ»
10.30 «Кең ауқымда»
11.00 «Болмыс» ток-шоуы
11.45 Мультифильм «Құйыршық»
12.00 Д/ф «Үміт күттірген ұл»
12.20 «Әсем әуен»
13.00 «Шашу»
14.00 «Арнайы репортаж»
14.30 Себастьян Бахтың шығармалары
15.00 «Әсем әуен»
16.00 Д/ф «Таңғажайып таби ғат»
16.25 «Қателік»
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 «Единый народ»
18.00 «Зерде»
18.50 «Полиция қызметі»
19.10 Д/ф «Әлемнің мәдени қазынасы»
19.30 «Жүрек сөзі»
20.00 «Ауылдағы ағайын»
20.30 Жаңалықтар
21.00 «Жетісу зертханасы»
21.30 Новости
22.00 «Өмір өні»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

06.00, 03.00 Ризамын
07.00 «Бауыржан шоу»
08.00 «Әзілдер жинағы»
08.30 Шесть кадров
09.00 «Битва экстрасенсов»
11.00 Тамаша Live
11.30 Х/ф. «Если бы...»
14.30 М/ф. «Тайна магазина игрушек»
16.40 М/ф. «Большое путеше-ствие»
18.30 Х/ф. «Как я стал русским»
20.30 Х/ф. «Риддик»
23.00 Х/ф. «Хамраз»
02.30 Әзіл студио
04.30 «Алдараспан, Нысана, Шаншар» әзілдері

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.50 Қуырдақ
07.30,05.10 Гу-гулет
08.00 «Айнаонлайн»
09.00 М/с. «Фиксики»
10.00 М/с. «Бак»
11.00 Субботний вечер
13.00 Юморина
15.00,03.00 Сериал «Сүйкімді сторис»
16.45 Т/х. «Зың-зың Күлпаш»
21.00 Лоторея «777»
21.05 Х/ф. «Брюс Ли. Рождение дракона»
23.00 Х/ф. «Легенда о красном драконе»
00.50 Х/ф. «Во имя мести»
04.30 Жеңіп көр

10.00 «Готовим с Адель»
10.30 «Тамаша лайв»
11.00 Х/ф «Хамраз»
14.35 М/ф
16.25 Х/ф «Риддик»
19.00 Х/ф «Последний охотник на ведьм»
21.00 «Битва экстрасенсов»
23.00 Х/ф «Если бы...»
01.45 Алдараспан. Нысана. Шаншар әзілдері

7 КАНАЛ

06.00 « Қыздар арасында»
06.50 «Қуырдақ»
07.30 «Гу-гу-лет»
08.00 «Айнаонлайн»
09.00, 10.30 М/с
10.00 «Теле бинго-3»
10.50 Сериал «Замуж после всех»
15.00, 03.10 Сериал «Тек қана қыздар»
19.00 К/ф «Лорд Дракон»
21.00 Лотерея 777
21.05 Х/ф «Ниндзя»
23.00 Х/ф «Дракон навсегда»
01.00 Х/ф «Зной»

Биылғы жыл басынан «Педагог мәртебесі туралы» заң қолданысқа енгізілгені баршаға аян.

ҰСТАЗДАР МӘРТЕБЕСІ ТУРАЛЫ

Аталған заңның қажеттігі жайлы Тұңғыш Президент – Елбасы Н.Назарбаев «Қазақстандықтардың әлауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Қазақстан халқына Жолдауында: *«Алдағы жылы педагогтардың мәртебесі туралы заң қабылдау қажет. Ол мұғалімдер мен мектепке дейінгі мекемелерде жұмыс істейтін қызметкерлерге стимул беруі қажет. Оларға түсетін жүктемені азайту керек. Жергілікті жерлерде мұғалімдерге кез келген жұмыс тапсырылады. Мұғалімдер сайлау өткізеді. Насихат жұмыстарын да ұстаздар жүргізеді. Бірнәрсе қажет болса, мұғалімдер жіберіледі. Сол үшін оларға ешкім ақша төлемейді. Бұл жұмыстардан оларды босату керек. Олар сабаққа дайындалу керек қой. Уақытында ғана жұмыс істеуі қажет. Тіпті оларды орынсыз тексере береді. Аталған заң осы үшін қажет»,* – деп қадап айтқан болатын.

Елбасымыз Н.Назарбаев өзінің «Педагог мәртебесі туралы» заң жобасы 21 баптан тұрады және жалпы, заң жобасы төрт бағытты қамтиды. Біріншіден, ұстаздардың құқықтарын кеңейту және өзіне тән емес жұмыстардан босату, олардың жүктемесін азайту. Екіншіден, мұғалімнің қызметіне қойылатын талаптарды күшейту. Үшіншіден, материалдық емес ынталандыру тетіктері, төртіншіден, материалдық ынталандыру.

МҰРАГЕРЛІК ҚҰҚЫҚ

Мұрагерлік - қайтыс болған азаматтың мүлкі басқа адамға яғни мұрагерге ауысуы. Мұрагерлік өсиет және заң бойынша жүзеге асырылады. Бұны білмейтін кейбір қарапайым азаматтар нақты құқықтарын қолдана алмай, заңда белгіленген алты ай мерзімді өткізіп алып сотқа жүгініп жатады.

Мұра азаматтың қайтыс болуы немесе оны қайтыс болды деп жариялау салдарынан ашылады. Мұра қалдырушының соңғы тұрған жері. Ал егер ол белгісіз болса, мүлктің немесе оның негізгі бөлігінің орналасқан жері мұраның ашылу орны болып табылады. Мұра ашылған кезде тірі жүрген, сондай-ақ мұра қалдырушының тірі кезінде іште қалған және мұра ашылғаннан кейін тірі туған азаматтар өсиет және заң бойынша мұрагер бола алады. Мұрагерлер Қазақстан Республикасы Азаматтық Кодекстің 1061-1064-баптарында көзделген кезек тәртібімен мұрагерлікке шақырылады. Заң бойынша мұрагерлердің әрбір келесі кезегі алдыңғы кезектегі мұрагерлер болмаған, оларды мұрадан шеттеткен, олар мұраны қабылдамаған не одан бас тартқан жағдайда, мұрагерлік құқығын алады. Мұраны қабылдау үшін мұра ашылған жердегі нотариусқа мұрагердің мұраны қабылдау туралы өтінішін беру арқылы

Бірінші бағытта педагогтардың құқықтары бойынша бірнеше норма қарастырылған. Олардың барлығы мұғалімнің жеке дамуына және оқу процесін жетілдіруге мүмкіндік береді. Мұғалімдерді артық жұмысқа, өзінің қызметіне кірмейтін жұмысқа тартуға, шамадан тыс есеп беруге, қағазбастылыққа, негізсіз тексеру жүргізуге тыйым салу арқылы жүктемені азайту бойынша жеке нормалар көзделген.

Педагог мәртебесін арттыру оның қызметіне қойылатын талаптарды күшейтуді қажет етеді. Осы орайда заң жобасына сәйкес, педагогикалық жұмысқа жіберілмейтін себептер де кеңейтілген. Бұдан бөлек, мұғалімдердің этика мәселелеріне де көңіл аударылып отыр. Заңда бұдан басқа да толып жатқан мәселелер көзделген. Осының бәрі педагогтарға алдағы уақытта өз міндеттерін мүлтіксіз атқарып, еліміздің болашағы сеніп тапсырылатын жас ұрпаққа сапалы білім, саналы тәрбие беру үшін барлық күш жігерлері мен білімдерін жұмылдыруды талап етері даусыз. «Жақсы ұстаздан ешқашан жаман оқушы тәрбиеленбейді» деген халық тәмсілі бекер айтылмаған ғой.

Жанна НҮСІПОВА,
Алматы облысының
№1 көмелетке толмағандар
істері жөніндегі
мамандандырылған
ауданаралық сотының
төрайымы.

жүзеге асырылады. Мұраның ашылу күнінен бастап алты ай ішінде мұра қабылдануы мүмкін. Егер мұрагер мұраны қабылдау үшін белгіленген мерзімді дәлелді себептер бойынша өткізіп алған болса және мұраны қабылдау үшін белгіленген мерзімді өткізіп алған мұрагер бұл мерзімді өткізу себептері жойылғаннан кейін алты айдың ішінде сотқа жүгінген жағдайда, осы мерзімді өткізіп алған мұрагердің өтініші бойынша сот бұл мерзімді қалпына келтіре алады және мұрагер мұраны қабылдады деп тани алады. Мұрагер мұра ашылған күннен бастап алты айдың ішінде мұрадан бас тартуға құқылы. Егер мұрагер дәлелді себептермен алты ай мерзімді өткізіп алған болса, сот бұл мерзімді екі айға ұзартуы мүмкін.

Б.ТУРСУМБАЕВА,
Кербұлақ ауданының
№ 2 аудандық сотының
бас маман – сот
отырысының хатшысы.

ҚАЗЫНА

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ТІЛ ТУРАЛЫ ЗАҢЫНЫҢ 4, 13-БАПТАРЫНА СӘЙКЕС МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ – МЕМЛЕКЕТТІҢ БҮКІЛ АУМАҒЫНДА ҚОҒАМДЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ БАРЛЫҚ САЛАСЫНДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ, ЗАҢ ШЫҒАРУ, СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ ІС ҚАҒАЗДАРЫН ЖҮРГІЗУ ТІЛІ.

СОТ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ТІЛ МӘСЕЛЕСІ

Мемлекет Қазақстан халқының тілдерін үйрену мен дамыту үшін жағдай туғызуға қамқорлық жасайды. Лауазымды адамның тіл білмеймін деген сылтауымен құжаттарды сауал салуды, өтініштерді немесе шағымдарды қабылдаудан бас тартуы, сондай-ақ оларды мәні бойынша қарауына жол берілмейді. Сот ісін жүргізу тілі сотқа берілген құжаттардың берілуіне қарай жүргізіледі, әрбір азамат істі өзінің ана тілінде немесе өзі білетін басқа тілде жүргізуді талап етуге құқылы және өздері білетін басқа тілде мәлімдеме жасау, түсініктеме мен жауап бері, өтініш білдіру, шағым жасау, аудармашының қызметін тегін пайдалануға құқылы, сол сияқты онымен қамтамасыз етіледі.

Қазақ елінде, қазақ жерінде, қазақ тілі – мемлекеттік өркендеуі қажет, оған тек қазақ халқының ұрпақтары ғана емес, бүкіл Қазақстан елінде өмір сүріп жатқан адамдар үлес қосу керек. Мемлекеттік тілді игеру деген сөз мемлекет азаматы болып өмір сүру деген сөз, өзің өмір сүріп отырған мемлекетте және сол мемлекетті құрған халыққа «азаматпын» деп берген уәдесін орындауы деген сөз. Сонымен қатар, Қазақстан мемлекетінің азаматы екенімізді жан-жүрегімізбен түсінсек, болашақ ұрпаққа Отан алдында жауапты екенін ұғындырсақ, тіл мәдениетін көтеріп, оның ішінде өзге тілдерге көлеңке түсірмей, өз тіліміздің мәртебесін арттырып, қолдану аясын кеңейтуімізге әбден болады. Тіл мәселесі кезең-кезеңімен жүйелі шешіліп келеді. Тілге қатысты көп сөзден гөрі атқарылған ісін да нақты істерге көшкен дұрыс. Қазақстанда тілді дамыту үшін барлық жағдайлар жасалынып жатыр. Енді істі ілгері бастыруымыз өзімізге тікелей байланысты.

Ғани ҚАМАЛ,
Талдықорған қалалық
сотының жетекші маманы.

ПЕДАГОГИКА

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

Қазақтың ұлы ұстазы Ахмет Байтұрсынов: «Елді түзетуді бала оқыту ісін түзетуден бастау керек», – деген. Яғни дамудың негізгі білім мен ғылымға келіп тіреледі. Сондықтан да, әлемнің дамыған елдері сияқты біздің елде де білім жүйесінің сапасын жетілдіру ең негізгі мәселелердің бірі болып отырғаны белгілі.

Осыған орай, білім беру жүйесінде жастарға сапалы білім беріп, олардың үйлесімді дамуы мен тұлға ретінде қалыптасуында ұстаздың әдістемелік жаңалықтар мен озық тәжірибені жетік меңгеруінің маңызы зор. Қазіргі ұстаздар алдындағы міндет – ғылым мен техниканың даму деңгейіне сәйкес оқушының білімі терең, іскер және ойлауға қабілетті, әлемдік стандарттар негізінде жұмыс істей алатын құзырлы тұлғаны қалыптастыру. Мұндай талапқа сай қызмет істеу үшін ұстаз үздіксіз ізденісте кәсіби білікті болуы тиіс.

Қазіргі таңда еліміздің түкпір-түкпірінде орта білім беру мазмұнын жаңарту шеңберінде бірқатар пәндер бойынша педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру курстары жүргізілуде. Жаңартылған білім беру бағдарламасының ең негізгі мақсаты – білім алушылардың оқу нәтижелерін жетілдіру болып табылады. Орта білім мазмұнын жаңартудың көптеген компоненті, соның ішінде мұғалімдердің біліктілігін арттыру бағдарламасы осы мақсатқа бағытталған. Жаңартылған оқу бағдарламаларының ерекшеліктері 10 бөлімнен тұратын жаңа құрылымы болып табылады. Олар: пәннің маңыздылығы; пән бойынша оқу

бағдарламасының мақсаты; үштілділік саясатты іске асыру; оқыту үдерісіне ұйымдастыруға қойылатын талаптар; пәнді оқытуда қолданылатын педагогикалық әдіс-тәсілдер; түрлі мәдениет пен көзқарастарға құрмет; ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану құзиреттілігі; оқушылардың коммуникативтік дағдыларын дамыту; оқу нәтижелерін бағалау жолдары; оқудың мазмұны; ұйымдастырылуы мен бірізділігі.

Аталған білім беру бағдарламасы бойынша біліктілігін арттыру курсынан өткен ұстаздардың балаларға берері көп. Ондағы жүргізілген тиімді әдіс-тәсілдер – педагогтардың оқытудың әмбебап үлгісін және тиімді әдістер жүйесін қолданып, оқушыларға тәуелсіз болуға, сыни тұрғыдан ойлауға, оқуға жауапкершілікпен және шығармашылықпен қарауына көмектесуге бағытталған. Сондай-ақ, жаңартылған білім беру бағдарламасы – озық технологиялардың барлық қыр-сырын меңгеруге жетелейді.

Ж.АХПАНБАЕВА,
Тасқудық бастауыш мектебінің
бастауыш сынып мұғалімі.
САРҚАН АУДАНЫ

БАЛА ТӨРБІЕСІ - БАСТЫ НАЗАРДА

Қазақстан Республикасының Ата заңы бойынша қылмыс жасаған баланы 14 жастан жауапқа тартады. 16 жаста жеке куәлік алады. Егер қылмыс жасаса, толық әкімшілік қылмыстық жауапкершілікке тартылады. 18 жаста көмелеттік кезең басталады.

Жастардың сайлау, өз мүлкіне дербес иелік ету, неке қатынасына тұру, қалыпты еңбек қызметімен айналысқан кезде тиісті жауапкершілік құқығы пайда болады. Заңды білу – заман талабы. Демократияға бағытталған құқықтық мемлекет құру идеясын жүзеге асыруда әрбір азаматтың өз құқықтарын жете білуін, соған сай сана-сезімдерін қалыптастыру қажет. Азаматтың міндеті – заң талаптарын бұзбау, екінші жағынан өзіне жүктелген міндетін орындау. Өйткені заң дегеніміз - өмірдің нәрі. Заңның мықтылығы атында емес, адалдығы мен әділдігінде. Заңның ең басты мақсатының бірі – қоғамдағы алуан мінезді адамдарды салауатты өмір салтына тәрбиелеу.

Жасөспірімдердің теріс қылық жасауының себебі неде? Жастар арасында қылмыстың алдын алуда жеткіліксіздік танытып отырған қандай факторлар? Жасөспірімдерді қылмысқа итермелейтін зиянды әдеттер: Отбасы – адамзат қоғамының ең шағын бейнесі. Қоғамда отбасы екі түрлі қызмет атқарады. Оның бірі дүниеге ұрпақ әкелу болса, екіншісі сол сәбиді тәндік жағынан дамытуды қамтамасыз етіп, зиянды әдеттерге ұрындырмай, тұлға ретінде қалыптастыру. Бала отбасынан жақсы да жаман да қылықты бойына сіңіреді. Дана халқымыз «Бала ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» деп текке айтпаса керек. Баланы жақсы тәрбиелеу, зиянды

әдеттерден аулақ ұстау ата- ана парызы. Егер бала зиянды әдеттерге бейім болатын болса, оның тәрбиесінде кемшіліктер болғаны. Осындай дұрыс тәрбиеленбеу, еліктеу нәтижесінде көптеген жас балалар зиянды әдеттерге мойынсұнып, бүкіл өмірін құртады.

Жасөспірімдерді қылмысқа итермелейтін әлеуметтік жағдай немесе қиын тұмыс. «ананың көңілі балада, баланың көңілі далада» демекші, бала есейген сайын айналасына көбірек көз тастайтыны белгілі. Яғни, «мен неге қатарымнан қалуым керек» деген түсінік пайда болады. Көп жағдайда әлеуметтік жағдайдың қиындығы бастарын шырмал алған ата-ана бала тәрбиесіне немқұрайлы қарайды. Қорыта айтқанда, жастардың арасында адамгершілік – құқықтық насихат жұмыстарын жүргізе отырып, оларды құқық негіздерімен қаруландыру, құқықтық тұрғыдан ақпараттандыру қажет.

Мерей ТОҚТАҒҰЛОВА,
Алматы облысының №1 көмелетке толмағандар
істері жөніндегі мамандандырылған
ауданаралық сотының судьясы.

ЖОБА АЯСЫНДА

«ТАРИХИ ЖОЛ» қосымшасы жаңарды

Жаңа технологиялық жетістіктерді пайдалана отырып, елімізге шеттен туристер тартып жүрген «AV – Software» компаниясы алдағы жоба-жоспарларын таныстырды.

«Біздің басты артықшылығымыз халқымыздың тарихи-мәдени ескерткіштерін жаңғырту, нәсихаттау. AR және VR сияқты заманауи технологияларды пайдалану арқылы тарих пен жаңа технологияны біріктіру» – деді «Тарихи жол» Қазақстан тарихын жандандыру жобасы аясында сөз алған аталмыш компания директоры Арман Маратұлы.

Еліміздің киелі жерлерін, көз тартар әсем табиғатын насихаттауға бағытталған жоба бүгінге дейін 100-ге жуық орын бойынша қызмет көрсетеді. Атап айтқанда, Шығыс Қазақстан облысында 42, Жамбыл облысында 20, Ал, Алматы облысында 20 нысанды «Тарихи жол» мобилді қосымшасына орналастырған. Жобаның артықшылығы сол картадағы киелі аймақтардың көрінісін 360 градустағы видео және фотопанораманың көмегімен тамашалауға мүмкіндік бар. Мұнда гидтің көмегін де жоба авторлары айырықша ойластырып жасаған.

Виртуалды гид қазақ, орыс, ағылшын, түрік және қытай тілдерінде қызмет көрсетеді.

– Мобилді қосымшадағы гидті AR технологиясының көмегімен жасадық. Тарихи орындармен таныстыратын гидтің образы ретінде қазақы шапан киген қарияның бейнесі таңдап алынды. Мұндай бейнені таңдаудағы мақсатымыз – қолданушы қазақ халқының мәдениеті мен рухын, табиғатын сезініп, тарихи орындар мен жерлерді, көне заманды еске алса екен деген ниет – дейді компания директоры.

«Тарихи жол» жобасы «Рухани Жаңғыру» және «Digital Kazakhstan» сияқты мемлекеттік бағдарламасының аясында жасалған. Авторлар қосымшаны жасарда жаңа технологиялардың көмегімен тарихи маңызы бар аймақтардағы әр нысанды барынша нақты, айқын беруге тырысқан. Мобилді қосымшаны интернет желісі жоқ жерлерде де офлайн

режимде пайдалануға мүмкіндік бар. Бағдарламаны телефонға қондырған кезде барлық ақпарат қосымшамен бірге жүктеледі. Бірақ, видео мен геолокация функциялары интернетсіз іске қосылмайды. Есесіне, гид және мәтін түріндегі ақпараттар барлық

жағдайда қолжетімді. Алматы облысында ескерткіштерге QR-код орнату ісі қолға алынған. Сол арқылы адамдарға бұл нысан туралы барлық ақпаратқа қол жеткізуге мүмкіндік береді.

«Тарихи жол» жобасы ар-

қылы туристер тарихи-мәдени ескерткіштердің ақпаратымен қоса қонақ үйлер мен мейрамханалар туралы да толық мәлімет алуға мүмкіндігі бар. Ал ондағы сілтемелерге өту арқылы өзі қалаған орынға тапсырыс беруге болады.

Сонымен бірге бұл қосымшамен елге келген туристер санын, нысандарға бару статистикасын шығаруға болады. Бұл өз кезегінде елдің туристік секторы туралы жаңа мәліметтер базасын жасауға мүмкіндік береді. Жобаны әлі де жетілдіріп жатқан маман алдағы уақытта оған тағы бірнеше қызмет түрін қосатындықтарын жеткізді. Жақын болашақта қосымшадағы тілдер санын көбейтіп, шетел туристерін көптеп тартуды қолға алмақ, сонымен бірге QR төлемін іске қосып, саяхатшылардың ақша ауыстыру, карталық төлем сияқты кедергілерін азайтпақ.

Айта кету керек «AV-Software» компаниясы 2014 жылы құрылған. Осы уақыт аралығында 9 автоматтандыру жобасын іске қосып 9 қосымша, 42 сайттың ашылуына мұрындық болған.

А. НАЗЫМҰЛЫ.

ТӘЛІМ

ӘЛЕМДЕ ҚАНША ҰЛТ БОЛСА, ОНЫҢ БӘРІ ДЕ ӨЗІНІҢ ҚҰНДЫЛЫҒЫМЕН ЕРЕКШЕЛЕНІП ЖАТАДЫ. ОСЫ ТҰРҒЫДАН КЕЛГЕНДЕ, ТАЛ БЕСІКТЕН ЖЕР БЕСІККЕ ЕНГЕНШЕ ӨМІРІ ӨЛЕҢМЕН ӨРІЛЕТІН ХАЛҚЫМЫЗДЫҢ ӨНЕ-БОЙЫ ӨНЕРГЕ БЕЙІМ ТҰРАДЫ. БҰЛ БІЗДІҢ ҚАНЫМЫЗДА БАР ДАРАЛЫҚ ҚАСИЕТ. ОСЫ ҰЛЫЛЫҚ ХАЛЫҚ ЖЫРЛАРЫНАН, ЭПОСТАРЫНАН, ӘНІ МЕН КҮЙІ АРҚЫЛЫ БАСТАУ АЛАДЫ.

Бала тәрбиесінің бағыты

Сондықтан бүгінгі ұрпақты шынайы қазақы болмысқа ие, ұлтжанды, отансүйгіш етіп қалыптастырамыз десек, оларды сәби шағынан өнерге жақын, инабатты етіп өсіруге ден қойған дұрыс. Бала тәрбиесінде мұғалім ата-аналармен тығыз байланыста болып, олар туралы әңгіме жүргізіп отыру керек. Себебі, бала барлық жақсы қасиетті ең алдымен отбасынан алады. Әке-шешесіне еліктейді. Солардың бойындағы мінезді қайталағысы келеді. «Білім мен тәрбие – егіз ұғым». Түптеп келгенде, білім мен тәрбиені ұштастыру балаларды имандылыққа, инабаттылыққа баулудың алғышарты болып саналады. Ата-ананың тәрбиесін алған бала қашанда адал ниетті, таза мінез-құлықты болып келеді. Мұндай балалар хакім Абай атамыз армандаған «Атаның баласы емес, адамның баласы» болып ержетеді.

«Өнер алды – қызыл тіл» деп қазақ бекер айтпаған. Қоғам тарихына көз салсақ, қай халықтың болсын қолбасшылары, ойшылдары, ғалымдары ойға шебер, тілге шешен болған. Қазіргі кезде адам баласы тілге шешен, тіл мәдениетін сақтау үшін шешендік тіл өнерін қайта жаңғырту керек. Халқымыздың шешендік өнері сонау Майқы би, Асан қайғы, Аяз би, Жиренше шешендерден бастау алады. Бұл мұраны қазіргі ұрпаққа жақын таныстырып, шешендік тіл өнерін жаңғырту керек.

Ұрпақтан-ұрпаққа ауысып отыратын ізгілік, адамгершілік, үлкенді сыйлау, құрметтеу сияқты қасиеттер отбасында қалыптасқаны жөн. Мұны халқымыз: «Баланап ұяда нені көрсө, ұшқанда соны іледі» деп түйіндеген. Қазақтың балажандылығы, үлкенді сыйлап, ардақтауы, туысқандық, достық, кеңпейілділік, адамгершілік қасиеті ұлттық тәрбиенің қайнар көзі болып саналады. Өсіресе, жасы үлкенді сыйлап, ізгі ниетпен ізет көрсетуге тәрбиелеу жанұя мүшелерінің қадір-қасиетін арттырады. Бірақ, біріне-бірі сай келетін ерлі-зайыптылар өте сирек кездеседі. Мұның негізі бала кездегі тәрбиесінде жіберілген олқылықтарға байланысты. Отбасында әр адам өзінің сол үйге керек екенін айрықша сезінуі қажет. Сондай ортада ғана достыққа негізделген сабырлы, байсалды баланы тәрбиелеуге мүмкіндік туады. Ашуды ақылға жеңдіріп, сабыр сақтай білуді тым ерте сәбилік шақтан бастап даярлау керек екенін әрбір ата-ана естен шығармағаны абзал. Бұған қоса баланың бойында қайырымдылық, жауапкершілік қасиеттерді тәрбиелеу де өте маңызды. Ол үшін бала тәрбиелеушілер барлық жағдайда әділетті, қайырымды болуы тиіс.

Тұрсынай ҒҰМАРОВА,
Талдықорған агроөнеркәсіптік
индустрия және жаңа технологиялар
колледжінің тәрбиешісі.

ҚҰРМЕТ

ЕЛІНЕ ЕҢБЕГІ СІҢГЕН АЗАМАТ

Алакөл ауданы, Қызылащы ауылында Елбасымыздың «Болашаққа бағдар – рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында мерейлі басқосу болды.

Қызылащы ауылы тоғыз жолдың торабында орналасқан, талай жылдық тарихы бар, тамыры тереңге жайылған киелі мекен. Ауыл ынтымағы жарасқанының айғағы – сол мекеннің құрметті азаматы, ардақты ұстаздың мерейтойын береке-бірлікте өткізуі. Яғни, жиынның өтуіне үздік спортшы, қарт ұстаз, белгілі азамат – Асаутай Ақжолвтың 70 жасқа толуы себепші болды. Ол – Қызылащы ауылының тумасы, саналы ғұмырын бала тәрбиесіне арнаған білікті ұстаз, спорт саласына еңбек сіңірген тұлға. Волейболдан аудан чемпионы, аудан құрамасының мүшесі болды. 41 жыл ұстаздық қызмет жасап, футбол, волейболдан озық атанған шәкірттерді тәрбиелеп шығарды. Спортпен қатар шығармашылық қыры да басым жан-жақты ұстаз сурет, сызу пәндерінен дәріс беріп, талай шәкірт

тәрбиеледі. Бүгінде ардақты Асаутай аға ұстаздық жолын аяқтап, зейнеткер атанған.

Салтанатты шара түрлі спорттық ойындардың өтуімен ерекшеленді. Округ әкімі Талғат Маманов сөз алып, Асаутай Ақжолұлын мерейтойымен құттықтап, дүбірлі доданы ұйымдастырып отырған ауыл азаматтарына ризашылығын жеткізді. Жиналған жұртшылық та ұстаздарына жүрекжарды тілектерін арнап, ізгі ниеттерін білдірді. «Өз елі өз ерлерін ескермесе, ел тегі қайдан алсын кемеңгерді» деген сөзді ұран еткен ауыл азаматтарының бұл бастамасын туған жерге деген ыстық махаббаты деп қабылдадық.

Д. САҢҚАЕВ,
Қызылащы ауылдық округі әкім аппаратының бас маманы,
"Нұр Отан" партиясының мүшесі

САҒЫНЫШ

ҰСТАЗ ЕСІМІ ҰМЫТЫЛМАЙДЫ

«Ұстаздық - ұлы құрмет. Себебі, ұрпақты ұстаз тәрбиелейді. Болашақтың басшысын да, данасын да, ғалымын да, еңбекқор егіншісін де, кеншісін де ұстаз өсіреді... Өмірге ұрпақ берген аналарды қандай ардақтасақ, сол ұрпақты тәрбиелейтін ұстаздарды да солай ардақтауға міндеттіміз» – депті Бауыржан Момышұлы. №2 орта мектеп КММ-де үздіксіз ұстаздық етіп, өз қызметіне өте адал, ұжымда беделді, кішіге демеу, үлкенге құрметпен қараған, әр шәкіртіне асылдың сынығындай нұр бере білген қарапайым әрі мәрмәрдай қайратты болған әріптесіміз Айнакузова Светлана Бекішқызының орны бүгінде ортайып-ақ тұр.

Бала бойына ата-анадан кейінгі ақыл-ой, адамгершілік, әдептілік, ар-ұят, ұлттық сана-сезімді сіңіруші адам – мұғалім. Ендеше өз ісіне берілген, жаңалықты жатсынбай қабылдайтын, шәкіртінің жанына нұр құйып, өмірге өзі де бақытты болып, өзгелерді де бақытқа жеткізсем деп жүретін ұстаздардың жөні де, жолы да бөлек. Таусылмайтын білімін шәкірттеріне үйретуден жалықпай, көп жылдық өмірін бала оқытуға арнаған аяулы ана, білікті ұстаз Светлана Бекішқызы 1955 жылы 19 шілдеде Сарқан ауданының Қарабөгет ауылында дүниеге келді. Сарқан ауданы Гоголь атындағы Бақалы орта мектебінің 8 сыныбын тәмамдаған соң бала арманы жетелеп, Панфилов педагогикалық училищесіне оқуға түседі. 1975 жылы осы оқу орнын аяқтаған соң, өзі оқыған білім ордасы Бақалы орта мектебінде бастауыш сынып мұғалімі болып еңбек жолын бастайды. «Адамның адамгершілігі жақсы ұстаздан болады» деп ғұлама Абай айтқандай, жас болса да әр баладан жеке тұлға қалыптастырып, талай шәкіртті түлетіп ұшырды. 2002-2005 жылдар аралығында білімін тереңдетуде І. Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университетін оқып, аяқтады. Мұның өзі ұстаздың ізденімпаздығы мен өзіне деген талапшылдығының бір қыры болғандығы шүбәсіз. Жоғарыда аталған Бақалы орта мектебінде тоғыз жыл қызмет етіп, тұрмыс құрып, отбасымен 1984 жылы Жамбыл облысының Жаңатас қаласына қоныс аударады. 1990 жылы жер жәннаты Жетісу өлкесінің

Талдықорған қаласына көшіп келіп, зейнетке шыққанға дейін №2 орта мектепте ұстаздық етті. Өмірінің елеулі кезеңін ұрпақ тәрбиелеуге арнаған Светлана Бекішқызы тек шәкірттері ғана емес бүкіл ұжымы ақ жүрегі мен асыл мінезі, зиялы алтын тектілігін ерекше бағалап, сыйлады.

Ол осы мектеп қабырғасындағы еңбек жолында «Әжелер төрайымы» болды. Бірқатар Құрмет грамоталары, Ерен еңбегі үшін елеулі мақтаулар мен алғыстарға ие болды. Ұш бала өсіріп тәрбиелеген асыл ана, 40 жылдай бір салада қажымай еңбек етті. Көп жылдық еңбектен кейін бейнетінің зейнетін көріп, аталмыш білім ошағында қызметін жалғастырып келді.

Артта қалған ұрпақ саналы болса, адам баласының жер бетінде жасауы да сан ғасырларға жалғаса береді. Білім күші әрқашан, әрдайым құдіретті. Ол бар жерде үздіксіз даму үрдісі жүреді. Сондықтан Светлана Бекішқызының білім жолындағы атқарған адал еңбегі ешқашан өшпейді. Әр балаға қалам ұстатып, кітаппен достастырып, өміріне дара жол ашқан ұстаз есімін шәкірттері мен ұжымы ешқашан ұмытпайды.

«№2 орта мектеп» КММ ұжымы,
Талдықорған қаласы.

ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДАЛЬНЕЙШЕГО РАЗВИТИЯ

Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева «Конструктивный общественный диалог – основа стабильности и процветания Казахстана» коснулось всех ключевых сфер нашей жизни. В нем без преувеличения, могут найти ответы на свои вопросы практически все слои населения. Словом, главной особенностью стратегического документа Президента является его многовекторность, четкость и ясность дальнейшего пути нашего развития.

Также в своем Послании народу Президент поручил внедрить административную юстицию с целью улучшения качества судебных решений. В послании были высказаны поручения парламенту и правительству об ужесточении уголовного наказания за педофилию, сексуальное насилие и другие тяжкие преступления против личности. В Послании Президента больше всего импонируют его четкая структурированность и конкретность, сочетающиеся с масштабностью и комплексностью охвата проблемных зон и стратегических направлений дальнейшего поступательного движения страны, построенного вокруг концепции «слышащего» государства, конструктивно откликающегося на потребности общества. И это сразу вызвало положительный отклик среди населения. Такое решение демонстрирует глубокое понимание сложившегося общественного запроса. Ужесточение ответственности, озвученное в Послании, должно стать действенным рычагом профилактики данных видов преступлений. Это, безусловно, станет фактором усиления защиты прав граждан и их безопасности.

«Мы увлеклись гуманизацией законодательства, при этом упустив из виду основополагающие права граждан», – отметил Президент Токаев, давая поручение Парламенту и Правительству ужесточить наказания за указанные виды преступлений. Такая позиция даст не только профилактический эффект, но и упрочит положение полиции как органа, на который возложена обязанность обеспечивать безопасность граждан.

Особенность Послания Касым-Жомарта Токаева состоит в том, что оно нацелено на реализацию его предвыборной платформы и обеспечение преемственности политики, по сей день проводившейся под руководством Елбасы Н.А.Назарбаева. Это значит, что работа по реализации Пяти институциональных реформ и Плана нации, разработанных Елбасы, будет последовательно продолжена, что чрезвычайно важно в деле обеспечения дальнейшего стабильного развития Казахстана.

Мерей ТОКТАГУЛОВА,
судья специализированного межрайонного суда по делам несовершеннолетних Алматинской области №1.

СТРАТЕГИЯ ГЕНДЕРНОГО РАВЕНСТВА

В целях реализации принципов гендерного равенства во всех сферах жизни общества Казахстан определил своим приоритетом в области внешней политики интеграцию с мировым сообществом. В Декларации тысячелетия Организации Объединенных Наций (2000 г.), которую подписало большинство стран мира, поощрение равенства мужчин и женщин, расширение прав и возможностей женщин определены в качестве основных целей развития человечества в третьем тысячелетии. В настоящее время во всем мире исторически сложившееся доминирование мужчин над женщинами претерпевает изменения.

За годы независимости Казахстан также достиг определенного прогресса в области защиты прав и законных интересов мужчин и женщин. Одним из направлений стратегии является достижение гендерного равенства в экономической сфере, дальнейшее развитие предпринимательства среди женщин, повышение конкурентоспособности женщин на рынке труда.

Благодаря внутренней стабильности, реализации стратегии индустриально-инновационного развития, государственных программ возрождения села, развития малого бизнеса и снижения бедности в Казахстане создаются большие возможности для сокращения безработицы и обеспечения занятости мужчин и женщин. Создана реально работающая рыночная экономика.

В настоящее время женщины быстрее могут найти работу в нерегистрируемом секторе. Так называемое "самозанятое население" представлено в основном женщинами, для которых торговля – это единственный источник доходов и существования для всей семьи. Особенно велика доля самозанятости женщин в аграрном секторе.

При этом, необходимо отметить, что на женщин возложена основная часть неоплачиваемой домашней работы и у них остается меньше времени на карьеру, повышение квалификации, самообразование. Наше общество до сих пор не признает экономической ценности домашнего неоплачиваемого труда женщин, в том числе ухода за детьми.

В соответствии со стратегией действий по данному направлению были установлены задачи по повышению конкурентоспособности женщин на рынке труда с применением системы поддержки (консультации, помощь в обучении и трудоустройстве); дальнейшему развитию предпринимательства и самозанятости среди женщин; профессиональной переподготовке женщин, обучению администрированию и управлению бизнесом и т. д.

8 декабря 2009 года Президентом Республики Казахстан подписан Закон «О государственных гарантиях равных прав и равных возможностей мужчин и женщин». Данный Закон регулирует общественные отношения в области обеспечения государственных гарантий равных прав и равных возможностей мужчин и женщин и устанавливает основные принципы и нормы, касающиеся создания условий для гендерного равенства во всех сферах государственной и общественной жизни. Закон направлен на предотвращение любых форм дискриминации по признаку пола. Принятие закона постепенно ликвидирует практику дискриминации по мотивам пола, расширяет возможности для реализации гражданами Казахстана – мужчинами и женщинами – всей той совокупности прав и свобод, которая предусмотрена Конституцией и нормами международного права. Кроме того, документ имплементирует международные стандарты в области прав человека в национальное законодательство.

Марлен КИРГАБАКОВ,
судья Талдыкорганского городского суда.

ОДИН ИЗ ОСНОВНЫХ ПРИОРИТЕТОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ

Термин Коррупция происходит от латинского слово «согитреге» по смыслу означает «разрушение организма государства, общественных отношений», как значение термина «подкуп» – термин, обозначающий обычно использование должностным лицом своих властных полномочий и доверенных ему прав в целях личной выгоды, путем обмана, вымогательства, волокиты, противоречащие законодательству и моральным нормам.

Коррупция как социальное явление продолжает существовать в настоящее время практически во всех странах мира независимо от политического развития, в том числе и в Казахстане, различается лишь масштабами. Коррупция тормозит процесс социально экономического развития, строительства рыночной экономики, привлечения инвестиций. Негативно воздействует на политические и общественные институты демократического государства, представляет собой серьезную угрозу будущему развитию страны. Борьба с коррупцией

определена в качестве одного из основных приоритетов государственной политики в Казахстане.

Для Казахстана преодоление коррупции является одним из главных направлений государственной политики, приоритетность которого четко обозначена Первым Президентом-Елбасы Н.А.Назарбаевым. Вот почему президент в своей Стратегии «Казахстан-2050» Новый политический курс состоявшегося государства в качестве одного из приоритетов государства назвал борьбу с коррупцией.

В целях реализации международных соглашений и международного сотрудничества в области борьбы с коррупцией 4 мая 2008 года Республикой Казахстан ратифицирована Конвенция Организации Объединенных Наций против коррупции, подписаны 12 соглашений с правительствами Румынии, Польши, Эстонии, Хорватии, Грузии, Словакии, Латвии, Китая, Турции, Объединенных Арабских Эмиратов,

Египта и Франции по вопросам противодействия коррупции.

Закон Республики Казахстан "О борьбе с коррупцией" дает следующее определение коррупции – это "...не предусмотренное законом принятие лично или через посредников имущественных благ и преимуществ лицами, выполняющими государственные функции, а также лицами, приравненными к ним, с использованием своих должностных полномочий и связанных с ними возможностей либо иное использование ими своих полномочий для получения имущественной выгоды, а равно подкуп данных лиц путем противоправного предоставления им физическими и юридическими лицами указанных благ и преимуществ".

В современном мире работа по усилению борьбы с коррупцией ведется непрерывно и постоянно совершенствуется. В мире нет уникального набора механизмов борьбы с коррупцией, который оптимален для всех стран. Специфика наборов методов по борьбе с кор-

рупцией, принимаемых каждой страной, уникальна и зависит не только от политической и экономической стабильности, но и от обычаев и традиций, религиозных особенностей и уровня правовой культуры, а также от площади занимаемой территории, плотности, численности населения.

Активная государственная поддержка развития институтов гражданского общества в виде разработки и принятия соответствующих нормативных правовых актов, льгот и разграничения социального государственного заказа среди неправительственных общественных организаций привело к возрастанию активности населения в антикоррупционной деятельности.

Самал КАЛИМОЛДИНОВА,
судья Талдыкорганского городского суда.

АУДИО-ВИДЕОФИКСАЦИЯ СУДЕБНЫХ ПРОЦЕССОВ

Введение аудио-, видеофиксации (АВФ) всех судебных заседаний в судопроизводстве включает возможность приобщить или редактировать запись. Преимущества системы аудио-, видеофиксации судебных процессов очевидны. Во-первых, аудио-, видеофиксация (далее – АВФ) судебных процессов в реальном времени дисциплинирует всех участников: судью, гособвинителей, адвокатов, а также стороны. Во-вторых, при возникновении спорных моментов, не разрешенных в ходе процесса и вызвавших неудовлетворенность, обе стороны могут обратиться к электронной записи, чтобы убедиться в своей правоте или неправоте. В-третьих, система АВФ служит своего рода страховкой для судей и других лиц, осуществляющих свои служебные полномочия на процессе, в случае преднамеренного оговора или похожих ситуаций. И, наконец, фиксация судебного процесса минимизирует непроцессуальные контакты, а это одна из мер антикоррупционной политики судебной системы.

Одним словом, внедрение АВФ упростит процесс отправления правосудия, позволит оптимизировать и автоматизировать судопроизводство и

экономить бюджетные средства. Будут исключены территориальные и организационные барьеры в отправлении правосудия, соответственно, повысится и международный рейтинг республики.

Участники заседания посредством онлайн-сервиса «Судебный кабинет» могут скачивать записи АВФ. Оперативно просматривать ход судебного разбирательства можно и по мобильной версии данного сервиса.

Проведение дистанционных судебных заседаний посредством видеоконференц-связи со следственными изоляторами, исправительными, медицинскими учреждениями позволяет рассматривать уголовные дела без этапирования подсудимых, находящихся в следственных изоляторах и местах лишения свободы. Новации позволяют экономить бюджетные средства и исключать непредвиденные риски.

Внедрение АВФ судебных процессов – наглядный результат отвечающего вызовам времени правосудия, основанного на верховенстве закона. Мобильного, прозрачного, доступного.

Анар МЕЙМАНКУЛОВА,
ведущий специалист СМЭС.

НЕОБХОДИМО ОБЪЕДИНЕНИЕ УСИЛИЙ

Наркомания является одной из самых злободневных социальных проблем, волнующих общество, а одним из наиболее опасных преступлений является сбыт наркотических средств, поскольку в эту пагубную страсть вовлекается все больше наших граждан, и особенно обеспокоенность вызывает за молодежь и детей.

Наша страна участвует во многих международных антинаркотических проектах, в стране созданы правовые инструменты для организации международных операций, ликвидации каналов транзита и пресечения трансграничных преступных групп. Правительство Казахстана, правоохранительные органы предпринимают последовательные меры в организации эффективной борьбы с распространением этого зла.

Уголовная ответственность за незаконные изготовление, переработку, приобретение, хранение, перевозку в целях сбыта, пересылку либо сбыт наркотических средств предусмотрена в 1-4 частях статьи 297 УК РК. Мера наказания по разным частям варьируется в пределах от пяти до двадцати лет лишения свободы в зависимости от количества сбытого наркотического средства, количества лиц, принимавших участие в совершении преступления, мест реализации, должностного положения лица, совершившего преступление и т.д.

Для успешной борьбы с преступлениями, связанными с незаконным сбытом наркотиче-

ских средств, большое значение имеет правильное применение органами досудебного расследования и судами законодательства, предусматривающего ответственность за незаконный оборот наркотических средств. Эта борьба только тогда будет эффективной, когда она ведется законными способами, на законных основаниях, с соблюдением всех процедур, установленных процессуальным законодательством.

В соответствии с законами Республики Казахстан «О наркотических средствах, психотропных веществах и прекурсорах и мерах противодействия их незаконному обороту и употреблению ими», «О разрешениях и уведомлениях», «Об органах внутренних дел», «О государственном контроле и надзоре в Республике Казахстан» на органы внутренних дел, как на уполномоченный государственный орган в сфере оборота наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров, возложена обязанность координации борьбы против незаконного оборота наркотических средств и злоупотреблениями ими.

Чтобы решить проблему наркомании необходимо объединение усилий всех государственных органов и общества в реализации антинаркотической политики государства, поскольку одними силовыми методами ее решить невозможно.

Нуржан КАДЫРБЕК,
судья СМУС Алматинской области.

КЕЗДЕСУ

ЖУРНАЛИСТЕР ДОШ ТЕШТІ

ТАЛДЫҚОРҒАНДА БАҚ ӨКІЛДЕРІ МЕН «ЖЕТІСУ ЧЕМПИОН» ӘУЕСҚОЙЛАР КЛУБЫНЫҢ АРАСЫНДА ЖОЛДАСТЫҚ КЕЗДЕСУ ӨТТІ.

аяқдопшылар осы жолы БАҚ өкілдерімен шеберлік байқасуды жөн санапты. Биылғы жылдың тұсау кесер ойынын спортшылар мен тілшілер қауымы осылайша бастап берді. Қос команда алаңда аянып қалған жоқ.

Жергілікті журналистерден құралған команда спорттың әр саласынан жиналған саңлақтарға қарсы тартысты ойын өрнегін көрсете білді. «Жетісу чемпиондары» әуесқой футбол клубының құрылғанына биыл бес жыл толған. Олар әзірге дейін облыс аумағындағы әр сала қызметкерлерімен жолдастық кездесу өткізіп үлгірген. Клуб құрамына бокс, карате, күрес, джуджитсу, көгалдағы хоккей сынды спорттың әр түрінен халқаралық дәрежедегі спорт шеберлері кірген. Спорттың басқа саласында жүрсе де ала доптан алыс емес әуесқой

Жетісулық журналистер де осал қарсылас емес екенін дәлел-деді. Бірінен соң бірі кірген голдар жанкүйерлердің де делебесін қоздырды. Десе де, тартысы өткен кездесу тең есеппен аяқталды. Таблодағы көрсеткіш 3-3 нәтижесін көрсетті. Ұйымдастырушылар кезекті кездесуді бұқаралық спортты дамытуға бағытталған шараның бір парасы деп отыр. Олар келесі ойынды, футболмен шектелмей, волейбол сияқты басқа да ойын түрлерінен жарыстар өткізуге ниетті.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ЖҰЗУ

ҚОЛА - ҚОРЖЫНДА

Дмитрий Баландин Champion Swim Series жарысының бірінші кезеңінде қола жүлдеге ие болды

Шеньчжэnde (Қытай) халықаралық жүзу федерациясының (FINA) екінші кезеңі аясында Champions Swim Series жарысы басталды. Аталған додада қазақстандық спортшы Дмитрий Баландин 100 метр қашықтыққа брасс әдісімен жүзуден қола жүлдегер атанды. Ол 100 м қашықтықты 1:00.55 уақытта жүзіп өтті. Жарыс нәтижесінде, Арно Камминга (Нидерланды) 58.61 уақытта бағындырып, жеңімпаз атанды. 59.02 нәтижесімен күмісті Зибей Ян жеңіп алды. Ал жерлесіміз келесі жарысында 200 м қашықтыққа брасс әдісімен жүзу бойынша сынға түседі. Дәл осы дистанцияда 2015 жылғы әлем чемпионы Маркус Кох (Германия), Еуропа чемпионы Арно Камминга (Нидерланды) және Олимпиада ойындарының күміс жүлдегері америкалық Джон Прено қатысады.

OLYMPIC.KZ

ЧЕМПИОНАТ

БАЛУАНДАР БАБЫНДА

Талдықорғанда жасөспірімдер арасында грек-рим күресінен Алматы облысының чемпионаты өтті. Оған Жетісу өңірінің ең үздік деген 150 балуаны қатысты.

Бұл шара ел біріншілігіне іріктеу сайысы болғандықтан спортшылар боз кілем үстінде аянып қалған жоқ. Балуандар 10 салмақ дәрежесі бойынша өзара мықтыны анықтады. Бас жүлде үшін күресте олар барын салды. Өйткені чемпион атанған жеңімпаздар қаңтардың 26 мен 28 күндері Чучинск қаласында өтетін Қазақстан чемпионатына жолдама алады. Онда жүлдегер атанса Азия біріншілігінде ел намысын қорғамақ.

Бапкерлер жарысқа қатысып жатқан өз шәкірттерінің бабында екенін айтады. Биылғы жылғы Азия чемпионы 45 келі салмақта Әділет Қажыбеков, 48 келі де Тоқтаған Даниял, 65 келі де Мерей Мәулітханов, 71 келі де Данил Мади сынды спортышларға үміт артады. Ал командалық есепте 2 немесе 3 алтын болады деген сенімде.

Осы жарыста облыстық дарынды балаларға арналған спорт мектеп-интернатының саңлақтары үздіктер тізімінен көрінді. Сонымен қатар Қарасай, Жамбыл, Панфилов аудандарынан келген балуандар ел біріншілігіне жолдама алды. Жеңімпаздар мен жүлдегерлер арнайы гromаталар мен бағалы сыйлықтармен марапатталды.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ФУТБОЛ

ЖАҢА БАПКЕР КЕЛДІ

СОҢҒЫ ЖЫЛЫ ҚАЗАҚСТАН ҚҰРАМАСЫНДА ҚЫЗМЕТ АТҚАРҒАН ЧЕХ МАМАНЫ МИХАЛ БИЛЕК «АСТАНА» ФУТБОЛ КЛУБЫНЫҢ БАС БАПКЕРІ ҚЫЗМЕТІНЕ ТАҒАЙЫНДАЛДЫ.

Михал біздің Ұлттық құрамадан бөлек, өз отанындағы «Теплице», «Хмел», «Виктория» (Пльзень), «Спарта» (Прага), «Высочина», «Фастав» клубтарында және Чехия Ұлттық құрамасы мен жастар құрамасында бапкерлік қызмет атқарған. Сондай-ақ, костарикандық «Картахинес», словакиялық «Ружомбероке», грузиялық «Динамо» (Тбилиси) клубтарындағы жұмыс тәжірибесі бар.

Чехия Ұлттық құрамасымен бірге Еуропа чемпионатының ширек финалына шығып, Чехияның жасөспірімдер құрамасымен ЕУРО-да қола жүлдеге қол жеткізген. Сондай-ақ «Спарта» командасымен ел чемпионатында топ жарып, кубокты жеңіп алған. Ал бұдан бір күн бұрын Роман Григорчук елордалық «Астана» футбол командасының бас бапкері қызметінен босады. Украиналық маман 2018 жылы маусым айының ортасында команда тізігінен ұстап, кейінірек отбасылық жағдайына байланысты клуб сапынан кеткен болатын. Артынша 2019 жылдың қаңтар айында өз жұмысына қайта оралған да еді. Григорчукпен бірге клубтан бас бапкердің ассистенттері Михаил Савка, Анатолий Коротя және қақпашылар жаттықтырушысы Андрей Глущенко кетті.

SPORTS.KZ

БОКС

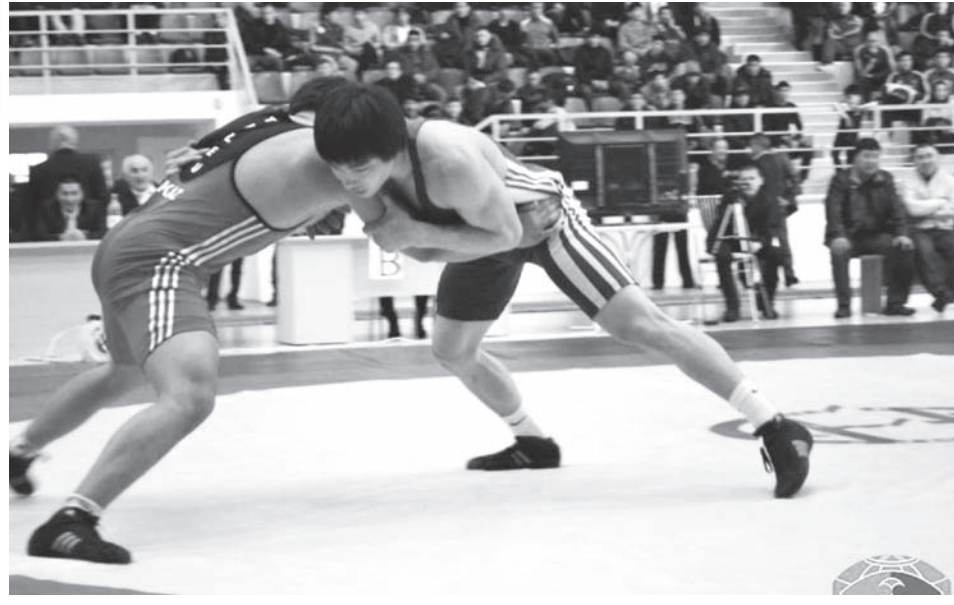
ЖЕРЛЕСТЕР ЖАРАДЫ

Халықаралық бокс федерациясы (IBF) рейтингін жаңартты. Тізімде кәсіпқой бокспен айналысатын төрт қазақстандық боксшы бар.

Орта салмақта Мейірім Нұрсұлтанов (13-0, 8 KO) тоғыздан сегізінші орынға жоғарлады, ал Жәнібек Әлімханұлы (8-0, 4 KO) 15-тен 12-ші орынға көтерілді. Жартылай орта салмақта Нұрсұлтан Жаңабаев (8-0, 5 KO) сегізінші болып қалды, ал бірінші жартылай орта дивизионда Батыр Жүкембаев (17-0, 13 KO) бұрынғысынша 12-ші келеді. Орта салмақта 14-ші орында Талдықорған тумасы Анатолий Мұратов (22-2, 15 KO) орналасқан екен. IBF және WBA тізімінде де германиялық боксшыны қазақстандық деп көрсеткен екен. Айта кетейік, Әлімханұлында WBC Continental Americas және WBO Global, Нұрсұлтановта - WBC (USNBC), Жүкембаевта - WBC Continental Americas пен IBF Inter-Continental, ал Жаңабаевта - WBA Inter-Continental, IBF Australasian және WBO Oriental титулдары бар.

VESTI.KZ

Бетті дайындаған А. НАЗЫМҰЛЫ

БАЛА ТІЛІ- БАЛ

Ересектермен салыстырғанда балалардың көзімен өмір қызықты, әрі өте қарапайым. Баланың тілі бал болатыны рас екен-ау. Бүгін біз сіздерге кішкентайлардың қызықты диалогтарын ұсынамыз.

— Мен кеше қатты құлап қалдым ғой...
— Жыладың ба?
— Жоқ!
— Жарайсың! Неге жыламадың?
— Үйде ешкім жоқ қой...

— Жоқ, өзі ғой бірінші бастаған!

— Анашым, саған менің анам болғаның үшін үлкен-үлкен рақмет! Егер мені сен емес, басқа біреу туғанда мен бәрібір одан қашып кетіп, сені іздеп тауып алар едім...

— Анашым, әкем неге «Мен саған қалай тез арада ата атануға болатынын айтайын ба?» дегенімде қызарып кетті?
— Сонда оны қалай ата қылмақсың, қызым?
— Оған тек шашын ақ түске бояп, сақал жабыстырып алса болғаны...

— Әке, кейін әйел алсам, қанша жыл тұруым керек?
— Өмір бойы, балам!
— Мәээ, он бір жылдық мектеп, төрт жылдық оқу, сосын өмір бойы әйел..

— Анашым, маған кәмпит берші, болшы, кәмпит берші. Анашым, кәмпит деймін!
— Үндемей отыра тұршы, сосын беремін!
— Анашым, қара мен үндемей отырмын, берсей енді. Үндемей отырмын ғой...

БІЛГЕНГЕ МАРЖАН

Дүйсенбі кімге ұнайды?

Дүйсенбі – аптаның бірінші күні. Дүйсенбі – келесі аптада міндетті түрде бастаймын деген жоспардың орындалмайтын күні. Дүйсенбі – екі күнге созылған демалыстың аяқталатын күні. Дүйсенбіде қайтадан ерте тұрып жұмысқа келу керек болғандықтан, қандай сүйікті ұжыммен жұмыс істесе де, көбі бұл күнді ұната бермейді. Аптаны негатив көңілмен қарсы алмау үшін мынадай тәсілдер қолданып көріңіз.

Жексенбіні аптаның бірінші күні деп есептеңіз
Жексенбі аяқталғанда демалыс та аяқталады деп көңіл күйіңізді бекер түсірмеңіз. Жаңа аптаны дәл осы күннен бастаңыз: базар аралаңыз, достарыңызбен кездесіңіз, ертең жұмысқа бару керек, үйде жатпай жақсылап демалыңыз.
Керемет кеш ұйымдастырыңыз
Ақылға қонымсыз естіле ме? Дүйсенбі күні не ұйымдастыруға болады деп ойласаңыз, қателесесіз. Қызықты шара өткізу үшін міндетті түрде демалысты күтудің қажеті жоқ. Достарыңызды үстел ойынына шақырыңыз, киноға барыңыз, табиғат аясына шығыңыз. Сонда алдын ала жоспарланған бұл күнді де асыға күтесіз.
Атқаратын істер тізімін қысқартыңыз
Көбіне дүйсенбі «ғасырдан да ұзақ күн» боп елестейді. Себебі бұл күні атқаратын ісіміз өте көп секілді, ештеңеге үлгермейтіндей көрінеміз. Алдыңғы аптада аяқталмай қалған шаруалар, осы аптадағы жаңа жоспарлар – барлығын осы күні тындыру керек секілді шапқылап жүреміз. Ертең де күн бар, бүгінгі тізімге тек өзіңіз үлгеретін, ең маңызды істерді қалдырыңыз.
Киетін киіміңізді алдын ала дайындаңыз
Уақытынан ерте тұрып, киіміңізді реттеп, үтіктеп, шыттай болып киініңіз. Сыртқы келбетіңіз ерекше болса, көңіл күйіңіз де көтеріңкі жүреді
Жігер беретін мәтін оқыңыз
Бірнеше мәтінді алдын ала дайындап, жұмысқа барар жолда оқып алыңыз. Содан соң жұмысқа барған бойда бірден құлшыныспен кірісіп кетесіз.
Ерте жатыңыз
Сағат 22:00-ден қалмай ұйқыға жатуды әдетке айналдырыңыз. Одан бұрын ванна қабылдап, шөп шайын ішіп, гаджеттерді дыбыссыз режимге қойыңыз. Ұйқыға жатар алдында кітап оқысаңыз, тез ұйықтап кетесіз.
Төсек тысын ауыстырыңыз
Жаңадан жуып келтірілген, хош иісі аңқыған төсекте ұйықтаудың өзі бір ләззат сыйламай ма? Төсек тыстарын ауыстыруды дәл жексенбінің түніне белгілесеніз, бұл да аптаны керемет көңіл күймен бастауға сеп болады.

ДЕНСАУЛЫҚ

АҚШ-та жасалған зерттеу нәтижесінде пессимисттерге қарағанда оптимисттердің ұзағырақ өмір сүретіні анықталды. Зерттеу деректері 1976 жылдан бастау алатын және 71173 адамның өміріне оптимизм мен пессимизмнің әсерін зерттеген ғалымдар – оптимисттердің 85 жастан артық өмір сүру ықтималы жоғары екенін айтады.

Мұны – отимисттердің жақсы ойлауы, сезімдерін оңай реттей алуы және стрестің кері әсерлерінен қорғана алатындығымен байланыстырады.
Зерттеуде адамдардың жалпы денсаулығы-

ДЕНСАУЛЫҚ

Көпшілік адамның азғасы дәрумендер мен микроэлементтердің, соның ішінде, омега-3 майлы қышқылдары жетіспеушілігін сезеді. Ағзамызда омега-3 майлы қышқылдары тапшы екенін қайдан білеміз?

АҒЗАҒА ОМЕГА-3 ЖЕТІСПЕУІНІҢ 5 БЕЛГІСІ

Құрғақ тері
Тері ылғалды жақсы сақтау үшін және ұзаққа дейін жас болып қалу үшін оған омега-3 майлары керек: олар жасуша қабырғаларының құрылымына кіреді. Олардың деңгейі жоғары болған сайын тері қоректік заттарды жақсырақ сіңіреді және улы заттардан жылдамырақ құтылады. Яғни, ағзадағы майлы қышқылдардың деңгейі қаншалықты жоғары болса, тері жағдайы соншалықты жақсы әрі сау болады. Ал егер майлы қышқыл жетіспесе, бірден тері құрғақтығы пайда болады.

Әлсіз шаш
Егер жылтыраған шашпен және қанық шаш түсімен мақтана алмасаңыз, сізге омега-3 жетіспеуі әбден мүмкін. Себебі бұл майлар шашыңызды қатайтады, шаш түсуінің алдын алады және бас терісі жағдайын жақсартады.

Сынғыш тырнақ
Тырнағыңыз сына бере ме? Маникюріңіз ұзақ тұрмай ма? Тырнағыңыз өте жұмсақ болып бара ма? Күмән жоқ, сізге омега-3 қажет. Балық майын ішіп көріңіз, ол ағзаға жылдам сіңеді. Тырнақты қатайтатын процедуралар

Нашар ұйқы
Оксфорд университетінің ғалымдары ағзасында омега-3

майлы қышқыл жеткілікті адамдардың ұйқысы қатты және қанық болады деген шешімге келген. Ал майлы қышқылдар тапшылығымен қиналатын адамдарда ұйқы мәселесі орын алатындығын байқаған. Бірақ бұл омега-3 қосымшасын жатарда ұйықтататын дәрі ретінде ішу керек деген сөз емес. Керісінше, оны таңертең ішкен жөн, сол кезде күні бойы өзіңізді қуатты сезініп, кешкісін жеңіл ұйықтайсыз.

Буындардың ауыруы
Омега-3 майлы қышқылдары – буындар ауруын жеңілдетуге көмектесетін қабынуға қарсы жақсы құрал. Егер бұл мәселеге уақытында көңіл бөлсеңіз, буындар мен тіңдерді бұзатын процестерді тоқтата аласыз.
Құрамында омега-3 майлы қышқылдары көп азық-түлік:
- скумбрия;
- сардина;
- соя сабақтары;
- грек жаңғағы;
- албырт;
- жұмыртқа;
- майшабақ;
- чиа дөңдері;
- асжапырақ (шпинат);
- зығыр дөңдері;
- брюссель қырыққабаты;
- устрица.

ДЕНСАУЛЫҚ

ОПТИМИСТЕР НЕЛІКТЕН ҰЗАҚ ЖАСАЙДЫ?

мен қатар өмірге деген көзқарасы, оптимистік не пессимистік деңгейі қарастырылды. Дене жаттығуы, қоректену дағдылары және темекі, спиртті ішімдік қолданулары да есепке алынды.

Оптимистік, яғни жақсы ойлау деңгейі төмендер мен жақсы ойлау деңгейі жоғары ерлер мен әйелдерді салыстыра келе, оптимистік көзқарасы жоғарылардың 10-15 пайызға ұзағырақ өмір сүретіндігі және 85 жастан асу ықтималдығы жоғары болатындығы байқалған.

Зерттеу жүргізген Бостон университеті Медицина факультеті психология саласының доценті Левина Ли (Lewina Lee): «Ашқан жаңалығымыз позитивті ойлау деңгейін арттыру адамның ұзақ жасау және салауатты өмір сүруіне ықпал ететіндігін көрсетуде» деп мәлімдеді. Сондай-ақ барлық нәрсенің, іс, тұрмыс-тіршіліктің дұрыс жүріп жатқандығын ойлау және танымдық-амалдық терапия секілді сыртқы әсерлер арқылы оптимистік көзқарасты артыруға болатынын айтқан доцент Ли: «Зерттеулер оптимист адамдардың алдына қойған мақсатына жете алатындығына сенімі мол болатындығын, келеңсіздіктерді шешуде өте пәрменді болатындығын, ал стресті жағдайларда сезімдерін оңай реттей алатындығын көрсетуде» дейді. Бристоль университетінен Брюс Худ бұл: «Оптимисттердің күйзелісті оңай жеңе алуы және негативті жағдайларды жадында ұстамауының салдары» деп түсіндіреді.

Материалдар Massaget.kz сайтынан алынды

А

Құрылтайшы
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Редакция алқасының төрағасы - ЫРЫМ КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор
Айтақын БҮЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:
Сарби ӘИТЕНОВА — редактордың орынбасары
Ақтанберді НАЗЫМҰЛЫ — тілші
Ақбаян АҚЫБАЕВА — тілші
Айсұлу ӘБИШЕВА — тілші

Кезекші редактор: А. НАЗЫМҰЛЫ

Алатау

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti

Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.

Таралымы 4891
Тапсырыс №55

Индекс 15534